

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Subotica, PÉNTEK, 1925 január 9

7. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Karácsonyi ajándék

Szerb karácsony napjára, a szeretetnek, a megértésnek és a megbékélésnek ünnepére a magyarság szomorú meglepetést kapott. A magyarság vezetőinek nagy részét letartóztatták s a magyar párt elnökségének egy része az ünnep napjait is letartóztatásban töltötte.

A vád, ami miatt ez az eljárás megindult, nem új keletű. Találkozunk vele már az új állam megalakulása óta nem egyszer. Irredentizmus, külfölddel való összeköttetés fontartása, konspirálás az állam ellen, — ezekben foglalkozhat össze az, amivel a letartóztatottakat s nemcsak őket, hanem a jugoszláviai magyarságot is gyanúsítják. Hír szerint néhány napon belül közzéteszik azokat a bizonyítékokat, amelyekre a vád felépül. Ha az ügy nem volna annyira kínos, ha a gyanu nem volna sértő az egész jugoszláviai magyarságra, indokolt volna bevárni ezt az egy-két napot s nem foglalkozni ezzel a szomorú ügygyel. Minthogy azonban mi tudjuk, erősítjük s tüzőn-vizen keresztül álljuk, hogy a jugoszláviai magyarság loyális, hű és törvénytisztelő eleme az államnak, hogy az ellenkezőjét még soha nem tudták bebizonyítani, már most fel kell emelni tiltakozó szavunkat a súlyos gyanúsítás ellen. Még akkor is meg kellene ezt tennünk, ha bírói ítéletek egész sora nem bizonyította volna be, hogy *hajsza volt a vegyintés, a mellyel a vád szerint magyarok kémjelentéseket irtak, hogy csak vérmes fantáziák láttak ágyut, kézigrándót, bombát ártatlan háborús emlékekben.*

A vád alapja, ami miatt husznál több feddhetetlen, tisztelt és becsült polgárt letartóztatásban tartottak és egyeseket tartanak, az, hogy egy újság Magyarországról anyagi támogatást és segítséget fogadott el.

Ezt sem hisszük s ezt sem tartjuk valószínűnek. De ha még így is van s ha ezt a vádat száz percében sikerült is igazolni, ha a bűn abban, hogy egy anyagi válsággal küzdő lapvállalat külföldi barátaitól segílyt fogad el. Az újság nem kémkedhet, nem üzhet titkos irredentizmust, mert minden szavát, minden betűjét ellenőrzik s az ellen a lap ellen amelyet most megvádolnak, egyetlen egy alkalommal sem indult eljárás, soha senki még csak feljelentést sem tett azon a címen, hogy idegen állam szolgálatában valami bűncselekményt követett el. Nem ismerjük a szaporán fogantatosított házkutatások alkalmával produkált bizonyítékokat.

Allítólag az is bizonyíték a vád ellen, hogy a lap szerkesztőségében találtak olyan budapesti lapokat, amelyeknek postai szállítása el van ugyan tiltva, de amelyekről még soha senki sem mondta, hogy *olvasásuk is tilalmas* s találtak a magyar vasutak által engedélyezett szabadjegyet is. Ha bűn az, hogy újságíró idegen államtól vasuti szabadjegyet fogad el, akkor be kell csukni azokat a beogradi újságírókat is, akik az osztrák, lengyel, cseh és — akár tetszik, akár nem — magyar vasutakra kérnek és kapnak szabadjegyet s melléjük csukni azokat a vasutagazgatókat, akik magyarországi újságíróknak adnak jugoszláv vasutakra szabadjegyet.

A vád további csoportja, hogy a magyar párt, vagy a letartóztatottak vagy azok akik a letartóztatottak anyagi hozzájárulásával fentartott lapra áldozatokat hoztak, összeköttetésben állottak Radics-csal. Bár az obznana rendelet kiterjesztése előtt ez az összeköttetés annyira nem ment büntetendő cselekmény számba, hogy a Radics-párt tagjainak tárcát ajánlottak fel a királyi kormányban, mégis hangsúlyozottan rá kell mutatnunk, hogy a magyarság semmiféle összeköttetésben nem állott Radics-csal s a letartóztatottakat is épen elég vád, gyanúsítás és rágalom érte amiatt, mert a különböző közlekedési kísérleteknek mindig ellenállottak.

Azok, akik a nyomozást intézik, váltig hangoztatják, hogy az eljárás megindítása, a letartóztatások nem politikai okok következménye, az egész ügy tisztára büntetőjogi természetű. Valószínű, hogy ez így is van. Mert választások előtt politikai érdekből sok mindent meg lehet bocsátani, csak azt nem, ami árt annak a politikai célnak, amelyet szolgálni akarnak. Az pedig, hogy büntető vizsgálatot úgy kezdenek el, hogy egy csomó embert letartóztatnak, akiről kiderül, hogy 24-36 óra után szabadon kell bocsátani őket, mert nincs semmi bűnük, annak a politikának sikerét veszélyezteti, amelyet szolgálni akarnak.

Távol áll tőlünk, hogy a helyi kormányzópartban fennálló s a választások befejezéséig félretett ellentétek harcába beleártsuk magunkat. Nem kell hozzá azonban nagy jó tehetség meglátni, hogy ezt az ügyet a megújuló harc folyamán még ki fogják használni. Ez a szempont azonban a magyarságra nézve egészen közömbös. A magyarság azt látja,

hogy az igazság és jogegyenlőség elvének nagy sérelme, hogy tisztos polgárokat — ha azok magyarok — minden skrupulus nélkül, a büntető s a fegyelmi megterheléstől való félelem nélkül lehet még ma is becsukni.

A karácsony ünnepét a megbékélésre, a lelkek harmóniába hozására lehetett volna felhasználni, ezt elmulasztották. Az ellenkezőjét azonban megcsinálták.

(F.)

Mit tartalmaz Radicsnak a magyar kormánnyal kötött szerződése

A nyomozó hatóságok ismertetik a Radicsot kompromittáló iratokat — A magyar kormány erélyesen cáfol

Beográdból jelentik: A Radics-párt vezetőinél lefoglalt iratokat, különösen a Radics István letartóztatása alkalmával nála talált okmányokat a belügyminiszter rendeletére a zagrebi hatóságok átannulmányozás végett megküldték a belügyminisztériumnak. Az iratok esütörtök reggel érkeztek meg Beográdba, ahol Maximovics belügyminiszter átannulmányozta, tartalmáról referált Pasic miniszterelnöknek, majd azonnal visszaküldte azokat Zagrebbe, hogy a bíróság rendelkezésére bocsássák az iratokat, mint bizonyítékokat, Radicsnak az államvédelmi törvénybe ütköző működésére.

Radics és a magyar kormány között létrejött szerződés tartalma

Ugy a zagrebi rendőség, mint a kormány által kiadott kommunikék szerint a Radicsnál lefoglalt iratok között van egy szerződés, amelyet Radics a magyar kormánnyal kötött. A nyomozó hatóságok e szerződés valódiságát beigazoltak tartják. A szerződés tartalmáról azonban se a hivatalos, se a félhivatalos kommunikék nem közöltek eddig semmit a nyilvánossággal, míg szerdán már a budapesti Magyar Távirati Iroda

a magyar kormánytól kapott felhatalmazás alapján megcáfolta ennek a szerződésnek a létezését.

Beográdi munkatársunknak esütörtökön alkalma volt egy vezető állásban levő politikussal beszélni, aki a nyomozás menetére közvetlenül is befolyik s akinek így módjában volt a Beográdba érkezett iratokba betekintést szerezni és átannulmányozta a Radicsék és Magyarország között kötött szerződést is. Ezt a szerződést — informátorunk szerint — Radics 1923 novemberében kötötte Londonban a magyar kormány hivatalos meghatalmazottáival. A »Bácsmegeyi Napló« beográdi munkatársának arra a kérdésére, hogy a szerződést magyar részről ki írta alá, informátorunk kijelentette, hogy *nincs felhatalmazva erre a kérdésre válaszolni.*

A szerződés — mondotta informátorunk — pontosan körülírja mindazokat a kötelezettségeket, amelyeknek teljesítését egyrészt Magyarország, másrészt pedig a független Horvátország, illetve an-

nak nevében Radics István magukra vállaltak. A szerződés pontokba foglalja azokat a teendőket, amelyeket úgy az egyik, mint a másik fél el fog követni a független Horvátország megteremtése érdekében, valamint a két ország megállapodását arra az esetre, ha ez az akció sikerre vezetne és a független Horvátország megalakulna.

Különösen fontosak a szerződésnek azok a pontjai, amelyek a Horvátország és Magyarország közötti határokról vonatkoznak. Különösen érinti ez a pont a Vajdaságot, amely a szerződésben Radics is Délmagyarországnak nevez. Nemcsak a két ország egymásközti viszonyát szabályozza a szerződés, hanem ezen túlmenő külpolitikai vonatkozásai is vannak a megállapodásnak, így Horvátországnak és Magyarországnak Olaszországhoz való viszonyát illetően, különös tekintettel a fiumei kérdésre.

A terhelő okmányok

Informátorunk ugyanez alkalmánál a többi Radics elleni dokumentumról beszélve, elmondotta, hogy ezen kívül is rendkívül súlyosan kompromittáló iratokat találtak Radicsnál, amelyeket még nem hoztak nyilvánosságra. A kormány által már nyilvánosságra hozott dokumentumok nem — mint általában hiszik — a házkutatások alkalmával előkerült iratok közül valók — mint például Alexandrov Tódor levele — ezeknek az okmányoknak nagyrésze már előbb a hatóságok kezében volt és a Davidovics-kormány is ismerte őket.

A most előkerült dokumentumok közül különösen nagy fontosságot tulajdonítanak azoknak

az eredeti leveleknek, amelyeket a paraszt-internacionálé vezetői irtak Radicsnak

és amelyek a szovjet-hatóságok hivatalos viznyomásos levélpapírjain íródtak. A nyomozó hatóságok azt hiszik, hogy ezekkel a levelekkel teljesen sikerül bebizonyítani, hogy a Radics-párt a moszkvai paraszt-internacionáléba való belépése alkalmával nem maradt meg eddigi programja és taktikája mellett, hanem

magáévá tette mindazokat a taktikai lépéseket, amelyek a kommunista ideológiából folytak és amelyek így beleütköznek az ál-

lanvédelmi törvény rendelkezéseibe.

A magyar kormánnyal kötött szerződés diplomáciai következményei

Radics Istvánnak a magyar kormánnyal kötött szerződésének a híre politikai és diplomáciai körökben a szenzáció erejével hatott. Növekedik az érdeklődés azok a budapesti hírek, amelyek szerint ennek az okmányoknak a felledezése rendkívül kínos hatást keltett Budapesten is és kényelmetlen helyzetbe hozta a Bethlen-kormányt a beogradi kormánnyal szemben, ugyanakkor, a midőn már hónapok óta tárgyal a két ország a gazdasági közeledés érdekében. A magyar kormány hivatalosan ugyan már megadta a Radicsal kötött szerződés hírét és koholmányoknak nevezi azt, mégis diplomáciai körökben is nagy jelentőséget tulajdonítanak ennek a szerződésnek, amit az is bizonyít, hogy szerdán Bodrero beogradi olasz követ megjelent a beogradi magyar követségen, ahol felvilágosítást kért az ügyre vonatkozóan. Általában nagy érdeklődéssel várják, hogy az ügy milyen diplomáciai következményekkel fog járni.

Anyonozó hatóságok által nyilvánosságra hozott okiratok eredeti volta a bírói eljárás során minden esetre tisztázódni fog s bizonyára minden politikai befolyástól ment bírói judicium fogja kimondani ebben a sokat vitatott kérdésben az utolsó szót.

Az ellenzéki blokk tanácskozásai

Az ellenzéki blokk vezetői a szerdai napon is folytatták tanácskozásait, de érdemlegesen a napirenden szereplő kérdésekben nem döntöttek, miután a klerikális-párt vezére, Korosec, nem jelenhetett meg a tanácskozásokon. Korosec csak csütörtökön érkezett Beográdba és az ő bevonásával még délelőtt ismét megtárgyalták a politikai helyzetet és az ellenzéki blokk követendő vá-

lasztási taktikáját. A tanácskozáson a demokrata-párt részéről Davidovics Ljuba és Krisztelj Ivo, a klerikálisok részéről Korosec, a muzulmánok képviselőjében Spaho és dr. Behmen, a független radikálisok részéről Petrovics Nasztaz távollétében dr. Arangyelovac egyetemi tanár, a Radics-párt képviselőjében pedig Radics Pavle és Bacsenics vett részt.

A belügyminiszter Pasics minisztereinöknél

Az ünnep első napján a politikai életben teljes csönd uralkodott. A csütörtöki napon azonban ugy Pasics minisztereinök és Ninesics külügyminiszter megjelent hivatalában és fogadták a kormány tagjai és a külföldi követek látogatását.

Pasics minisztereinök különösen hosszasan tárgyalt Maximovics belügyminiszterrel, aki referált a minisztereinöknek a Radicsnál talált iratok tartalmáról. A tanácskozáson szóba került Marjanovics beogradi polgármester halálával megüresedett beogradi radikális jelölt személyének kijelölése. A beogradi választókerület listavezetője tudvalevőleg Pasics Nikola minisztereinök, a két járás jelöltje Maximovics Bozso belügyminiszter, helyettese pedig Marjanovics polgármester volt. A jelölés ügyében véglegesen nem döntöttek, de valószínű, hogy Marjanovics helyére De Majo Senaje beogradi ügyvéd kerül, aki mint a beogradi zsidó radikálisok vezére, a jelölés ülésen Marjanovics után a legtöbb szavazatot kapta.

A noviszadi törvényszék érvénytelennek nyilvánította a régi lakástörvényt

A polgári tanács teljes ülésén kimondta, hogy a lakástörvényt meghosszabbító minisztertanácsi határozat érvénytelen

Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék polgári tanácsa teljes ülésén törvénytelennek és érvénytelennek mondotta ki a minisztertanácsnak azt a határozatát, amellyel az 1924. december 31-én lejárt lakástörvény hatályát 1925. május 1-ig meghosszabbította.

Még a minisztertanács döntése előtt a belügyminiszter táviratilag szólította fel Szliepcsevics Milán noviszadi főispánt, tegyen sürgős előterjesztést a lakbérügyek rendezésére. A lakástörvény megszűnése folytán előálló helyzetben Szliepcsevics főispán erre ankétot hívott egybe, amelyen dr. Stefanovics Zsárkó polgármester és dr. Belajzsics Vladimir, a noviszadi törvényszék elnöke vettek részt. Az ankétan abban történt megállapodás, hogy a lakástörvény megszűnése esetén automatikusan életbelép a lakástörvény meghozatala előtt érvényben volt és a lakástörvény hatályának tartamára érvényét veszített városi lakás-szabályrendelet, amely szerint azok a lakások, amelyek 500 forint évi bérnél

többet nem fizetnek, negyedévenként és pedig február, május, augusztus és november 1-én három óra felmondhatók, míg az 500 forintnál drágább évi lakások felmondási ideje ugyancsak ezekben az évnegyedekben hat hónapra szól.

Mint hogy a régi magyar szabályrendeletben említett 500 forint 250 dinárnak felel meg és ilyen bérösszegű lakások Noviszadon egyáltalán nincsenek, ennek folytán az 500 forintnál drágább lakbérű lakások felmondási határideje hat hónap és február 1.-15-ike közt augusztusra mondhatók fel.

Szliepcsevics Milán főispán sürgős előterjesztésben közölte a belügyminiszterrel az ankét határozatát és röviddel rá megjelent a minisztertanács ismeretes határozata, amely tudvalevőleg május 1-éig kiterjesztette a lakástörvény hatályát.

Mindmáig semmi sem történt ebben az ügyben, míg dr. Belajzsics Vladimir törvényszéki elnök kedde tejes tanács-

ülésre hívta össze a törvényszék bírait. A teljes tanács kimondta, hogy törvényt csak törvénnyel lehet pótolni és így érvénytelen, törvénytelen és semmis a minisztertanács határozata, amely a lakástörvény hatályát meghosszabbítja. A tanács megállapította, hogy a lakástörvény megszűnése következtében a háboru előtti viszonyok következtek be e téren és a régi megyei és városi lakás szabályrendeletek lépnek érvénybe.

A törvényszék teljes tanácsának határozata folytán megszűnnek a törvényszék területén a régi lakástörvény alapján indított lakásperek, de a lakásperekben hozott jogerős határozatok megtartják érvényességüket.

A törvényszék teljes tanácsának döntése a lakók közt nagy feltűnést és nyugtalanságot keltett.

Megkérdeztük dr. Stefanovics Zsárkó polgármestert, aki a közigazgatási hatóságok álláspontját a következőkben körvonalazta:

— A törvényszéki tanács döntéséről hivatalos értesítés még nincs. A törvényszék álláspontja fedi a jogi álláspontot és az ismeretes ankétan kifejezésre jutott megállapodást fejezi ki.

— A törvényszék döntése nem fog nagyobb zavart okozni, mert a hat havi felmondási idő letelte előtt összeül az új parlament, amely szabályozni fogja a lakbérügyeket. De már azért sem származhat zavar a lakbérügyekből, mert a bíróság túlterheltsége folytán nem is várható, hogy négy-öt hónap előtt ilyen lakbérperek tárgyalására kitűzhetőek volna, úgy hogy csak látszólagos zavarról lehet szó.

A törvényszéki tanács egyik tagja így nyilatkozott a Bácsmegyei Napió munkatársa előtt:

— A bíróság jogi szempontokat tartott szembe előtt. Nem hiszem, hogy ez a döntés nyugtalanságra adhatna okot. A lakók szövetsége noviszadi szervezetének egyik vezetője ezeket mondta:

— A törvényszék döntése, bár ha az csakis jogi okokból jött létre, mód felett nyugtalanít minket. Nem várjuk be, míg ebből bajok lesznek és már a legközelebbi napokra nagy tiltakozó gyűlésen fogjuk álláspontunkat körvonalazni.

TUDJA-E...?

TUDJA-E, hogy megint háborút vivnak az ópiumért. Nem első eset a történelemben. Ezren és ezren haltak meg valaha a mennyei birodalomban, mert az ópiumról egyik pártnak más véleménye volt mint a másiknak. Csak nekünk tetszik ez oly különösnek. Ha nálunk lehettek gazdasági háborúk, melyek a buza, disznó, vagy szén ígérvény folytán le, akkor nem is olyan csodálatos, hogy az emberek a mák bódító nedvéért ölik egymást.

Most, január másodikán nyílik meg Genfben az ópium-tanácskozás. Már régebbre összehívták ezt, de az angol meghatalmazott kérésére el kellett halasztani, hogy a külügyminisztériumával behatóan tanácskozzék. Az történt tudniillik, hogy az Egyesült-Államok és India összekülönbözött az ópiumra vonatkozólag.

Az Egyesült-Államoknak állásfoglalása tiszta és világos. Amerika, a száraz, mely a tengerbe dobta pezsgősüvegjeit és söröspalackjait, egyszer és mindenkorra meg akar szabadulni a bódítókoktól is, az ópiumtól és kokaintól, mely szesz híján egymásután szedi áldozatait. Azt tervezi, hogy az eddigi adagokat tíz éven belül tíz, vagy száz százalékra megkisebbiti és gondos ellenőrzés mellett csak gyógytárakban lehet majd beszerezni a mérgeket.

Csak hogy a tervezet ellen India felémeli szavát: általa tudniillik elvesztene egyik legvédelmesebb kiviteli cikket, anélkül, hogy az ópium fogyasztása megszűnjék, mert Kína, mely szintén jelen lesz a tanácskozáson, sokkal több mákföldet vett be, mint annakelőtte s a mámor többi szüretelői, Törökország, Perzsia, Afganisztán annyi ópiumot termelhetnek, amennyit kedvük tartja. India nem mond le földvelmi forrásáról. Igaz ugyan, hogy a kínai forradalom

telkes napjaiban a fiatal kínaiak ünneplés fogadalmat tettek, hogy szakítanak az ópiummal. De aztán a fogadalom pártokra szaggatta hatalmas népességét, hadseregek állottak fel egymás ellen és a hadseregek eltartásához pénz kell, pénz és újra pénz. Honnan vegyék a pénzt? Csak a mák esőgő feleiből sajtoltatják elő. Ennélfogva a különböző forradalmi kormányok a parasztokat kényszerítik a mákföldek megművelésére, s ilyes büntetések terhe alatt. Kína ma is az emberiség nagy altatója.

Most néznek majd szembe, a zöld asztalnál, a józan angolok és az álmos kínaiak. A kínaiak azzal érvelnek, hogy a legtöbb európai állam még ma is borral, sörrel pálinkával butítja alattvalóit, mely van olyan veszedelmes mérge, mint az ópium.

TUDJA-E, hogy Párisban az idén milyen együvéen kedves szindarabbal ünnepezték a karácsonyt? Előadtak egy közéleti játékot, mely a Megváltó elárulását ábrázolja, azon a gyűgő nyelvvel, melyben a gyermek-népek ártatlan képelete, selvítő tájékoztatására nyilatkozik meg, tele bájos anakronizmussal, történelmi botlással. De annál megindítóbb azok számára, kik már megcsömörlöttek a rádiótól és repülőgéptől, a mai műveltség és tultagy okosság sok áldásától. Nem színpadi mesterekből írták ezt a darabocskát, hanem lámbor hívők, kik hittek abban is, amit leírtak.

Az első jelenet színe elég furcsa: Judás konvulziában látszódik le s a hűlen apostol és felesége szerepel benne. Judásné öngyűsége — mint akkor is szokás lehetett — pénzt kér a férjétől. Judás, akárcsak egy mai férfi, azt válaszolja, hogy nincs pénze. »Házdusz — kiált az asszony — hiszen te vagy az apostolok pénztárosa». Aztán szapulja őt, hogy nem keres eleget.

Judás: Ezért fogok üdvözülni! Mikor majd a mennyországban leszek, letekin-

tek magam alá, ahol te égni fogsz. De hiába kiabálsz majd felém: Judás, édes kis Judásom, huzz ki ebből a lángból, én majd rád öltöm a nyelvemet!...

Az asszony: Lári-fári! Jézus Krisztus már régóta megígérte neked az ég királyságát, de az biztosan a holdban van.

Judás: Majd meglátjuk. Jézus Krisztus okos ember. De adj egy pohár sört, egészen megszomjaztam ebben a vitaközlásban.

Az asszony: Igvál vizet, neked nincs söm!

Szóval minden áron pénzt kell előkaparniok, mondja a feleség. Judás azonban így válaszolt: »En nem lophatok, hiszen katolikus vagyok». De hozzátesszi: »Egy jó üzletet ajánlottak... a farizeusok...» Erre az asszony megváltoztatta a hangot.

Az asszony: Ezekben a kövér napokban igazán bizhatsz. És mit ajánlottak neked, kedves kis Judáskám.

Judás: Hát azt kérték, drága Jozefim, hogy adiam el nekik Jézus Krisztust harminc frankért!... (Gy.)

Az asszony: Harminc frankért, te ez sok. Akkor gazdagok leszünk, kocsikánkunk...

Judás: De nem merem ám.

Az asszony: Ugyan, édes kis Judáskám, ne izéli.

Judás: Erészen kiverte a vereiték. (Az asszony megöleli őt.)

Az asszony: Eregy, aranyos Judásom. Ha megteszed, nem bánlak többé.

Judás: Hát akkor eladom őt, de a fele az enyém lesz. Most pedig add ide nekem a nyakbavaló szentképemet, mert az apostolokhoz megyek.

Az asszony: Itt van. Kapsz egy pohár sört is és méregyszer megcsókolhatsz.

(Csökölődnak, aztán táncolnak és énekelnek.)

Amint látjuk, a gyermekes képelet a megváltó elárulását akárcsak az első emberpár bűnbeesését a nő gonoszságá-

nak tulajdonítja. Legmulatságosabb azonban az a jelenet, mikor Judás elmev a három farizeushoz. Valóságos üzleti alku folyik le. Judás, mint kitűnő üzletember, eleinte 35 frankot kér. A farizeusok sokallják, csak 29 frankot számítolnak le, de Judás tiltakozására még odaadnak egyet, a 30-ikat. Judás, ez a közzgazdasági tehetség, megnézi fogához veri a pénzt.

— Hamis — mondja.

— Nem olyan hamis — felelik a farizeusok —, mint te, rossz apostol.

A kis játéknak Párisban nagyon nagy sikere volt.

TUDJA-E, hogy a jeles írók néha milyen nagy számárságot irnak le. Albert Versacout tanulmányt szentelt a világtörténelemben előforduló kocshintásoknak, képtelenségeknek. Rengeteg példát hoz föl annak a bizonyítására, hogy nemcsak Homérosz szundikál néha, hanem azok az írók is, akik hozzá akarnak hasonlítani.

Mi ebből a gazdag gyűjteményből csak tallóznunk pár mondatot, mert a tévedések mulatságos elírások egész jegyvartára áll rendelkezésünkre.

Edmond Goncourt, ez a kiváló stílművész, ki egész életét íróasztalánál töltötte, mindent fölfázozott a tollért és tintáért, és napokig köszörült, esztergálgalmazott egy mondatot, egy helyütt ezt írta:

— Megpillantott egy leánykát, ki térdje erő lovaglóeszmát bordított, melyet zsinetek erősítettek vállához és másik kezében egy aranyozott légsúlymérőt tartott.

Még furcsább az, amit ez az irodalmi bogarász egy másik hírneves francia írónak, Paul de Saint Viktor egyik műveiből idéz ki:

— Ezekiel próféta ki egy hatalmas Karriatidként megröbült fiun állott, mint állványon, szent verset írt. Ezvík szemével olvasott, a másikkal írt...

KISEBBSÉGI ÉLET

•••

A román kormány, mint a kolozsvári »Keleti Újság« írja, elhatározta, hogy a Magyar Pártot feloszlatja, mert állítólag bizonyítékai vannak arra, hogy a párt nem fejt ki őszinte közeledési politikát, hanem olyan elemekkel tart fenn érintkezést, amelyek az állam biztonságát veszélyeztetik. A feloszlásra a brassói kongresszuson szereplő Csetry kommunista munkás beszédét akarja indokul felhasználni a kormány, amely ebben az ügyben már Kolozsvárra küldte Tatarescu államtitkárt, aki a helyi hatóságokkal való megbeszélés után terjeszt javaslatot a minisztertanács elé. A »Keleti Újság« a hírt azzal a megjegyzéssel közli, hogy az erdélyi magyarság eleve a legélesebben tiltakozik a Magyar Pártot veszélyeztető manőverek ellen. A Magyar Párt vezetésének ügye, ha ez az állam keretein túl nincs angazsálva — írja —, a Magyar Párt belső ügye és az állam csak akkor avatkozhatik bele, ha az államellenes működésről valóban komoly bizonyítékai lennének. Csetry szereplése azonban csak egy fatális véletlen volt, aminek igazolására elég rámutatni arra, hogy a Magyar Párt vezérkara feudalista és polgári vezérkar, amelynek se teste, se lelke nem kívánja a kommunistákkal való fegyverbarátságot.

*

A nyugdíjat, ezt a koldus alamizsnát, tiagyon sokra becsülheti a román pénzügyminiszter, aki a napokban rendeletet adott ki, amelynek főpasszusa így hangzik: A pénzügyminisztérium a jövőben csak azoknak az állami nyugdíjasoknak utal ki nyugdíjat, akik igazolják, hogy somniféle mellékfoglalkozást nem űznek. Ez röviden azt jelenti, hogy a nyugdíjas államtisztviselő vagy lemond a nyugdíjáról, vagy megelégszik azzal a pár száz — legjobban esetben 800 — lejellel, amit havonként kiutálnak részére. A román pénzügyminiszter, tagadhatatlan, így könnyen megspórolja majd az államkasszáján négy milliót, mert a szegény nyugdíjasok, ha a rendeletet betartják, biztosan éhenhalnak. Ha nem az első hónapban — a másodikban.

*

Anghelescu román közoktatásügyi miniszter az év végével szintén felállította a kulturmérleget, a szokásos ujesztendei nyilatkozatában a következőkben foglalván össze miniszterségének eredményeit: Románia területén két esztendő alatt 7000 új elemi iskola épült (1924-ben 3000 új iskola alapkövét tették le). A tanítóképzők száma tizenkilencről kilencvennyolcra emelkedett. Van az országban száz fiú- és negyvenhárom leányliceum, hatvan gimnázium és nyolcvan polgári iskola; huszonkét főgimnázium, huszonkét aligimnázium szervezés alatt áll. Két év alatt a kormány több mint száz internátust szervezett. A bukaresti egyetem kibővítésére százmillió lejt folyósítottak. A kulturmérleg — mint a magyar lapok megjegyzik — nem teljes. Anghelescu miniszter csak az aktívakkal dicsekszik, de a passzíváról: kisebbségi iskolák bezárásáról, tantestületek felfüggesztéséről, nem emlékezik meg.

*

Az *Infratirea* című román lap az »Iskola és templom« címmel a következőket írta: »Állami szempontból is megelégedéssel fogadható, ha a hívek áldozatkészségükkel erősítik a magyar református egyházat, mert már régen beláttuk, hogy nem a kisebbségek gyengesége erősíti az országot, hanem az állam iránt érzett ragaszkodása, vallásra nemzetiességre való tekintet nélkül. De a mi magyarjaink ne felejtsek el, hogy iskolák és templomok első sorban az állam részéről részesülnek támogatásban. A magyar uralom egyetlen román iskolát sem tartott fenn, míg a román állam 600 magyar iskolát tart

fenn. Aztán a magyar templomok is különféle védelmet és segínyt élveznek a mi államunk részéről. A román államnak bármely nyílt vagy titkos megvándolása azzal, hogy nincsen megértéssel a felekezeti kisebbségi iskolák erkölcsi és anyagi szükségletei iránt, legalább is ildomitalan.« Az egyik kolozsvári magyar lap e cikkekre válaszul a következőket jegyzi meg: »Igaz lehet,

hogy a román állam 600 névleges magyar iskolát tart fenn, de mindenki tudja az »Infratirea« kívül, hogy azokban túlnyomóan románul tanítanak és nem egyben a magyarságot gyönyörű dalokat és verseket kell a magyar gyermekeknek elmondaniok. De van több olyan »magyar« iskola is, amelyekbe magyarul abszolút nem tudó tanítókat neveztek ki.

Ujra dühöng a fasiszta-terror

Letartóztatások, házkutatások, bombamerényletek Olaszországban

Rómából jelentik: A fasiszta-terror Olaszországban állandóan erősödik. A belügyminiszter a legszigorúbb rendelkezéseket adta ki az ellenzék letörésére és a szerdai minisztertanácsban jelentést tett az eddig foganatosított rendszabályokról. Az utolsó héten kilencvenöt egyesület működését tiltották be. A Garibaldi-féle *Italia Libera* elnevezésű szövetségnek százhusz vidéki szervezetét oszlatták föl, bezártak százötven olyan vendéglőt, ahol az ellenzék pártok gyűléseket szoktak tartani és *hatszázötven lakásban fogatosították házkutatást*. A milánói *Bakunin*-körben tíz embert letartóztattak és számos okmányt lefoglaltak. Ugyancsak Milánóban a köztársasági párt helyiségét Falmateban a rendőrség bezárta a szocialisták párt helyiségét és néhány embert letartóztattak, miközben a lakosság meghuzta a vészharangokat és kísérletet tett arra, hogy a letartóztatott embereket a fogságból kiszabadítsa. A fasiszták egy osztaga a főmeget indicens nélkül szétoszlatta. Triestben ismeretlen emberek kézigránátot dobtak egyik ellenzék lap szerkesztőségének kabujá alá.

de a bomba nem okozott kárt.

A kiújult fasiszta terror főként az ellenzék sajtó elnémitására irányul. *Oviglio* volt igazságügyminiszter, aki a hét elején vált ki a kormányból, eljuttatta a lapokhoz a Mateotti-gyilkosság miatt letartóztatott *Rossi* és *Filipelli* fasiszta-vezérek vallomásait, amelyek *súlyosban kompromittálók Mussolinira nézve*. Filipelli többek között elmondta, hogy a gyilkosság után beszélt a fasiszta milícia főparancsnokával, *De Bono*-val, aki a következő kijelentést tette előtte:

— Mi tudunk mindent és a kormány segíteni fog rajtunk. *Mussolini leje írog kockán*.

Rossi elmondta, hogy Mateotti meggyilkolását már a múlt év júniusára tervezték. Mateottinak a kormány akkor utlevelet adott. — *anélkül, hogy kért volna* — hogy a bécsi ugynevezett két és feles Internacionálé konferenciáján résztvehesen. *De Bono* akkor úgy tervezte, hogy az osztrák határon eltéve láb alól Mateottit. A gyilkosság akkor csak azért maradt el, mert a szocialista képviselő gyanút fogott és nem utazott el Bécsbe.

Sántha György és Strelitzky Dénes nyilatkozata

Tiltakoznak az elorzott Hirlap-pal történt visszaélés ellen
A Hirlap nem közli le tulajdonosának és főszerkesztőjének nyilatkozatát

A magyar párt vezetőinek s a Hirlap tulajdonosainak letartóztatása után csütörtökön délelőtt jelent meg legelőször a Hirlap. A magyar olvasó közönség érthető érdeklődéssel vette kezébe ezt a lapszámot. A magyar párt vezetőinek letartóztatására természetesen akaratlanul s az egész magyarság meggyőződése szerint ártatlanul a Hirlap szolgáltatott alapot; a magyar közönséget különösen érdekeltette tehát, hogy milyen hangon szólal meg, milyen álláspontot foglal el az a lap, amelyik körül az a sok és fájdalmas személyi áldozatot megkövetelő vihar kerekedett.

Nem lehet eltagadni, a Hirlap tegnapi száma minden magyarban, aki kezébe vette, mélyszéles megdöbbenést és fájálmias megillettést keltett. Alig záródott még be a fogház ajtaja *Strelitzky* Dénes mögött — aki rövid főszerkesztői működése alatt megmutatta, hogy az elvi elmentéket meg lehet vinni a gondolat magaslatán is s nem kell szükségképpen a személyi harcok posványába befeküdni — amikor a szabadlábban maradt munkatársak önhatalmúlag libegő sietséggel levették a bebörtönözött főszerkesztő nevét a lapról. A Hirlap tegnapi száma *Vukov* Lukács vezércikkét közli. *Vukov* Lukácsét, aki már hónapok óta nem tesz mást, mint a legfélelmezőbb gyűlölet s a legfélelmetesebb rágalmozás hangján támadja, sérti és gyalázza a magyarságnak letartóztatott vezetőit s a legdurvább hangon ront neki azoknak, akiknek ma hatalmuk van a letartóztatás és szabadlábba helyezés kérdésében

dönteni. A magyarság tisztán látta az első pillanatban, hogy *Vukov* Lukács »védelme« csak súlyosbíthatja a letartóztatottak helyzetét s csak arra alkalmas, hogy utólagosan olyan látszatot nyújtson, melyre a letartóztatások elrendelésének s a magyarsággal szemben az obznaná alkalmazásának indokait ráépíthetők.

A magyarság letartóztatott vezetői is elkeseredéssel vettek tudomást arról, hogy a hullarablók mohóságával a legádázabb ellenfél foglalta el az elárult szerkesztőségi asztalokat. *Sántha* György dr., a magyar párt elnöke, a Hirlap kiadó-tulajdonosa és *Strelitzky* Dénes dr., a Hirlap főszerkesztője a következő nyilatkozatot tették.

Szerdán, e hó 7-ikén a Hirlap megszokott betűiből készült felirással egy nyomtatvány jelent meg, mely alkalmas annak a látszatnak keltésére, hogy a Hirlap rendes száma. Ez a nyomtatvány jogtalanul tünteti fel *Sántha* György dr.-t és társait lap-tulajdonosoknak, felelős szerkesztőjé nem mi rendeltük ki, a vezércikk írója *jogellenesen és illetéktelenül* foglalta el a szerkesztőség megüresedett íróasztalát.

Mostani helyzetünkben az egyetlen, amit a tulajdonunk és tisztességünk ellen intézett e támadással szemben tehetünk: a tiltakozás.

Ezzel a nyomtatvánnyal minden közösséget megtagadunk, ennek a nyomtatvánnyal semmi köze sincs a Hirlaphoz, ennek a megjelenése csak a mi intézkedésre képtelen helyzetünkben vált lehet-

ségesse. *Árt nekünk, drt a magyarságnak*. Elítéljük.

Szuboticán, 1925 január hó 7. napján.

Dr. Sántha György,
Dr. Strelitzky Dénes.

S most az az érdekes s az a meglepő fordulat állt be, hogy a Hirlap szabadlábban levő munkatársai nem közlik le a lap tulajdonosának és főszerkesztőjének nyilatkozatát. Hosszú alkudozások után a szerkesztőségnek ideiglenes intézkedésre feljogosított tagja végre megveselkedett hozzájárulni ahhoz, hogy a főszerkesztő és lap-tulajdonos nyilatkozata ne a Hirlap rendes szövegrészében, hanem mint a Hirlap rendkívüli kiadása jelenjen meg.

A letartóztatások ügyében egyébként a mai nap semmi változást nem hozott. Ma már valamennyiüket átkísérték a szuboticei ügyészség fogházába. A letartóztatottak mindegyike dr. *Kalmár* Elemér ügyvédet bízta meg védelmével.

Beogradi munkatársunk érdeklődött Wildernél, a belügyminisztérium politikai államtitkáránál a szuboticei letartóztatások okai és előzményei felől. *Wildner* államtitkár a következőket mondotta munkatársunknak:

— A belügyminisztérium az ügyről még nincs informálva. Most várjuk Szuboticáról a részletes jelentést.

A magyar ellenzék feladja a passzivitást

A kormány felfüggeszti a kitéltásokat

Budapestről jelentik: A kormánypárt részéről erőteljes akció indult meg abban az irányban, hogy a jelenleg passzivitásba vonult ellenzék részvételét az aranyköltségvetés kedden kezdődő vitájában lehetővé tegyék. Azt tervezik, hogy a nemzetgyűlés hétfői ülésén *Scitovszky* Béla házelnök előterjesztést fog tenni a képviselői kizárások felfüggesztésére és ezt a többség elfogadja, ami által lehetővé válik, hogy az ellenzék — ha nem ragaszkodik tovább ahhoz a követeléséhez, hogy a passzivitás feladása fejében garanciákat kapjon a nemzetgyűlési választások titkosságára — megjelenhessen a parlamentben.

A fájvédő-ellenzék, amelynek körében kezdettől fogva megoszlok voltak a vélemények a passzivitás tekintetében, a költségvetést tárgyaló nemzetgyűlési bizottság csütörtöki ülésén több tagjával képviseltette magát annak dokumentálására, hogy feladta a passzivitást.

A demokratikus blokkba tömörült ellenzék pártok pénteki ülésükön foglalkoznak majd a parlamentbe való visszatérés kérdésével. Az értekezleten *Dénes* István fogja azt az indítványt előterjeszteni, hogy adják fel a passzivitást, mert a nemzetgyűlésben sokkal hathatósabban tudják ellenőrizni a kormány minden munkáját.

MORAVETZ

zeneműkereskedés Timisoara (Románia)
Az utódállamok legnagyobb zeneműszaküzlete. Minden megrendelést gyorsan, pontosan és a legolcsóbban intéz el. Tegyen próbamegrendelést! Jegyzékek ingyen.

Magyar radikális-párt alakul

Subotica lesz a párt központja

A Vajdaságban lévő radikális helyi szervezeteknek a legtöbb helyen magyar anyanyelvű tagjai is vannak. A magyarok azonban nem igen vehetnek részt intenzíven a pártéletben, mert azok, akik az államnyelvet nem beszélik, nem tudják magukat a párt többi tagjaival megérteni. Ilyen körülmények közt természetesen a kisebbségi sérelmek orvoslásában sem jelenthet semmit, hogy a kormányzó pártoknak magyar tagjai is vannak.

A radikális-párti magyarok között már régebbi idő óta mozgalom van, hogy külön magyar radikális-párt alakuljon, amely a vidéki szervezetekben a radikális-párttal együtt működne ugyan, de a tagok mégis a magyarok és a magyarság ügyesbajos dolgait külön is megvitathatnák.

A radikális-párt főbizottsága szívesen látta ezt a kezdeményezést s hozzájárult a magyar radikális-párt megalakulásának tervéhez.

A szuboticai magyar radikális-párt megalakulására már folyik az aláírások gyűjtése s egyidejűleg a szuboticai választókerületben másutt is megalakul a radikális-párt. Az ország magyar radikális-pártjai megalakulásuk után egy központban egyesülnek, a központ székhelye valószínűleg Szubotica lesz.

Halló Amerika...

Haskel amerikai operett-rendező botránya a budapesti Operett-színház próbáján

Budapestről jelentik: Példátlan botrány volt csütörtökön délelőtt a Fővárosi Operettszínház próbáján. A *Ben Blumenthalék* érdekességéhez tartozó operettszínház most készül a *Halló Amerika* című amerikai revü előadására. A rossz színházi konjunktúrára való tekintettel és a nagyobb siker érdekében a revü rendezésére Budapestre hozták Mr. Haskel amerikai operett-rendezőt, aki tizenkét karhölgygel, az ugynevezett *Haskel-girlökkel* érkezett Budapestre, hogy a revü sikerét ezekkel a csinos amerikai hölgyekkel támassza alá.

A próbák már napok óta folynak a Fővárosi Operettszínházban és ezeken a próbákon Haskel mind durvábban lépett fel a színház tagjaival szemben. Az amerikai girlöket annyira előnyben részesítette az egyes jelenetek beállításánál, hogy eközben nem riadt vissza a budapesti színésznők súlyos megsértésétől sem. A színház tagjai ezért már napok óta zúgolódtak Haskel rendezési rendszere ellen, míg végre csütörtökön csunya botrányra vezetett Haskel szokatlan rendezői erélye.

A csütörtök déli próbán ugyanis Haskel ur megelégedezve a lovagiasságról előbb a Fővárosi Operettszínház *Tóth Adél* nevű színésznőjét inzultálta, majd a karban helyet foglaló *Bárdny Jucit* megrugdosta. A színpadon jelenlévő *Tapolczai Dezső*, a Fővárosi Operettszínház igazgatója oltalmába vette az inzultált színésznőket, mire Haskel ellene támadt. Bárdny Jucit ki akarta dobni a színpadról és megfenyegette, hogy többé ne merje a lábát betenni a színházba, *Tapolczai* igazgatóval szemben pedig szintén reprodukálhatatlan gorombaságokat használt. *Tapolczai Dezső* erre kijelentette Haskelnek, hogy már negyven éve szolgálja a színházi kultúrát, de ilyen esete még nem volt és értésére adta az amerikai rendezőnek, hogy ha tovább gorombáskodik, olyan pontot ad neki, hogy belesik a zenekarba.

Haskel erre szembe fordult *Tapolczai*val, de legnagyobb meglepetésére ekkor már egy 120-150 fős álló tö-

meggel töltötte magát szemben, amely a legfenyegetőbb magatartást tanúsította. A színház valamennyi jelenlévő tagja, valamint a színpadi munkások, diszitők és világosítók botokkal és kulissza-lécekkel felfegyverezve harciasan állottak Haskellel szemben és minden oldalról ilyen kiáltások hangzottak el:

— Verjük ki innen! Ide ne tegye be többé a lábát!

A szorongatott helyzetben levő rendezőnek csak nehezen sikerült egy mellékajtón át kimenekülni a színházból. A Fővárosi Operettszínház igazga-

tósága azonnal kijelentette, hogy teljes elégtételt fog szolgáltatni a megsértett tagoknak, amire azonban már alig van szükség, mert Haskel ur megzsongolta magát és csütörtök délután a színészszövetség képviselőiben kiküldött Nagy Jenő előtt bocsánatot kért a színház tagjaitól. A *Halló Amerika* ezután aligha kerül le a Fővárosi Operettszínház repertoárjáról, mert a színház igazgatósága, ha nem is Haskel ur rendezői talentuma, de a csinos Haskel-girlök révén nagy sikert remél a revütől.

egyszer talán végleg bekövetkeznek a békebeli normális állapotok is, az az idő, amikor egy-egy rablógyilkosságról, mint szenzációról hónapokig beszélnek az emberek és nem térnek napi-rendre felette egyik napról a másikra, mint mostanában.

Szanálják a Barmat-koncert

Szabadlábba helyezték Barmat Salamont

Berlinből jelentik: A Barmat-ügybe — mint a vizsgálat megállapította — valószínűleg még egy sor hitelintézet van belekeverve. A vizsgálat során kiderült, hogy ezek a hitelintézetek a mezőgazdasághoz állanak közel, úgy, hogy általában azt hiszik, hogy a Járdekbankról van szó. Ez a bank ugyanis szintén nagyobb hiteleket adott Barmatknak és állítólag nagy veszteséget is szenvedett.

Csütörtökön beszüntették az eljárást Jakob Michael ellen. Barmatnak a mai napon több holland barátja érkezett Berlinbe, akik kijelentették, hogy hajlandók a Barmat-koncert szűnésére. Maga Barmat is kijelentette, hogy amennyiben szabadlábba helyezik, hajlandó a porosz állami bankkal szemben fennálló tartozásaira fedezetül hollandiai birtokait és vagyonát lekötni. A *Bremer Privatbank* és a *Hossmann und Friedlaender-bank* közlik, hogy csak január 9-én tudják pénztárait újra kinyitni. Jóllehet a Barmat-ügyben még nem fejeződött be teljesen a vizsgálat, csütörtökön Barmat Salamont az ügyészség szabadlábba helyezte. A többi Barmat-fivér ügyvédjei az elutasító végzés ellen felfolyamodást jelentettek be, amivel a főlebbviteli bíróság valószínűleg pénteken foglalkozik.

Az angol liberális-párt közzétette új programját

Országos pártgyűlést tartanak január végén

Londonból jelentik: A szabadelvű-párt programját abból az alkalomból, hogy a liberálisok országos pártgyűlésre készülnek ennek a hónapnak végével. A szózat bevezető része rámutat arra, hogy a szabadelvű-párt jelszava mindig a gyengék védelme volt a kiszáradó, volók ellen s ezért a fennálló társadalmi rend alapos megjavítására törekedett, mert másképpen az általános ideál nem valósítható meg. Maga a program a következő pontokat tartalmazza:

A Népszövetség legyen az angol politika sarkpontja, hogy civilizált népek ne nyuljanak fegyverhez egymás ellen;

a kereskedelmi forgalmat a szabad kereskedelem elve alapján kell kiépíteni;

a domíniumokat beleszólás joga illeti meg a világbirodalom külpolitikájának intézésében;

a változott viszonyokhoz kell alkalmazkodnia az ipari és a mezőgazdasági termelésnek;

erélyes építkezési politika kell a lakásínség megszüntetésére;

a mezőgazdasági munkások joggal tarthatnak igényt minimális béreken kívül emberi lakásra és egy darab földre, hogy a maguk számára is termelhessenek;

az ipari politikát olyképpen kell átalakítani, hogy a munkaadó és a munkás békés egyetértésben biztosítsa a termelés zavartalanságát és a munkás részesedjék munkájának hozadékában.

Az agkori biztosítás korhatárát a program 65 évben jelöli meg és a nőknek ugyanolyan föltételek mellett akarja megadni a választói jogot, mint a férfiaknak.

A német baloldal első győzelme a birodalmi gyűlésen

Loebet, a szociáldemokraták jelöltjét választották elnöknek

Berlinből jelentik: A parlamenti baloldali és jobboldali első összecsapása a birodalmi gyűlés szerdai ülésén egész váratlanul a baloldal győzelmét hozta meg. Az ülésen az elnökválasztást ejtették meg, amelyre minden párt komolyan felkészült, különösen azonban a német nemzetiekből és a bajor néppártból álló csoport, amely Wallraff titkos tanácsost, volt belügyminisztert, a múlt birodalmi gyűlés elnökét jelölte. Wallraff-al szemben a szociáldemokraták, mint a legnagyobb ellenzéki párt, Loebet állították, aki már egy ízben közmegegyezésre viselte ezt a tisztséget. Az elnökválasztáson, amelyen a birodalmi gyűlés 447 tagja szavazott le, Loebe, a szociáldemokraták jelöltje abszolút többséget kapott: 231 szavazatot, míg a jobboldal jelöltjére Wallraff-ra csak 112 szavazatot esett. A többi szavazóhány szavazat szétforgácsolódott, a kommunisták jelöltje, Kardorff, valamint a centrum-párt két tagja között. A birodalmi gyűlés első alelnöke Graefe német nemzeti lett, a második alelnök Bell centrum-párti, a harmadik pedig Pesser néppárti képviselő.

A választások után a kommunis-

ták előterjesztették azt a javaslatot, hogy a párt öt képviselő tagját, akik vizsgálati fogságban vannak, helyezze a kormány szabadlábba. A javaslatot, a német nemzetiek indítványára, a mentelmi bizottság elé utasították.

Pénteken megalakul az új kormány

A parlamenti körök értesülése szerint Ebert birodalmi elnök felhívta Marx kancellárt, hogy a komoly külpolitikai helyzetre való tekintettel a legrövidebb időn belül alakítsa meg kormányát. Marx reméli, hogy péntek reggelig be tudja mutatni az elnöknek a rekonstruált kabinet névsorát; ebben az esetben az új kormány kinevezése még a pénteki nap folyamán megtörténik.

A külügyminiszeri tárcát Marx kancellár minden valószínűség szerint magának tartja meg.

Szociálista elnököt választott a porosz országgyűlés is

A porosz országgyűlés csütörtökön választott elnököt. Az elnökválasztásból Bartels szociáldemokrata került ki győztesen.

A Felsőbánátban fogynak a bűnözők

A becskerekai törvényszék három évi statisztikája

A világháború óta a világ minden részében elszaporodtak a bűntények és a bűnözők számának rohamos megnövekedése csaknem lehetetlenné teszi a rendőrhatalóságoknak, hogy a polgárok életét és vagyonát megóvják. Az S. H. S. királyság területén, Délszerbiát kivéve, a Bánátban fordult elő a legtöbb bűntény. A becskerekai törvényszék kimutatása alapján megállapíthatjuk, hogy az utóbbi három év alatt, a Felsőbánátban évről-évre örvendően csökkent a bűnözők száma. Míg 1922-ben egy halálos ítéleten kívül összesen 297 évet kellett kiszabni a becskerekai törvényszék büntetőtanácsának a vádlottak padjára került bűnözőkre, addig 1923-ban csaknem a felére csökkent a kiszabott büntetések — és természetesen a bűnözők — száma, mert ebben az évben halálos ítéletet egyet sem hoztak és a szabadságvesztési ítéletek összege is csak 154 évet és 6 hónapot tesz ki. 1924. évben újból kisebbedett a szám, ekkor alig 108 év és 8 hónap össz büntetést mért ki a törvényszék, míg halálos ítéletre ebben az évben sem került sor. 1922-ben összesen 209 vádlottat ítéltek el a becskerekai törvényszéken, 1923-ban csak 156-ot, 1924-ben pedig 141 esetben mondották ki a bűnösséget. A bűnözők részletes statisztikája a következő:

1922-ben gyilkosság 25 esetben, súlyos testi sértés 21, betörés és lopás 109, hatóság elleni erőszak 7, leányrablás 12, magzatelhajtás 3, erőszakos nemi közönség 5, orgazdaság 7, sikkasztás 3, egyéb bűntények 26 esetben fordult elő. Ebben az évben tehát összesen 209 bűntény fordult elő.

1923-ban 23 gyilkosság, 30 súlyos testi sértés, 52 betörés és lopás, 1 leányrablás, 4 erőszakos nemi közönség, 4 orgazdasági eset, 5 csalás, 3 gyújtogatás és 34 kisebb bűntény, összesen 156 bűntény fordult elő.

A múlt évben 24 gyilkosság, 14 súlyos testi sértés, 54 betöréses lopás, 24 hatóság elleni erőszak, 9 magzatelhajtás, 4 erőszakos nemi közönség, 3 gyújtogatás és 13 kisebb bűntény, összesen 141 bűntény történt a becskerekai törvényszék területén.

Érdekes azonban, hogy rablógyilkosság alig akadt közöttük. Ezzel magyarázható, hogy halálos ítéletet mindössze egyet mondottak ki 1922 óta (a cukorgyári gyilkosság ügyében) és életfogytiglani fegyházra is csak a cukorgyári gyilkos három bűntársát ítéltek 1922-ben, 1923-ban sem halálos ítéletet, sem életfogytiglani fegyházbüntetést nem hoztak, míg 1924-ben egy gyilkost ítéltek életfogytiglani fegyházra.

A büntetések nagyságát a következőképpen mérte ki a bíróság:

1922-ben egy halálos ítélet, három esetben életfogytiglani, hat esetben 10—15 évi, 1 esetben 5—10 évi fegyház, 35 esetben 1—5 évi börtön és 155 esetben 1 éven aluli fegyházbüntetés.

1923-ban 4 esetben 10—15 évi, 3 esetben 5—10 évi fegyház, 30 esetben 1—5 évi börtön és 19 esetben 1 éven aluli fegyházbüntetés.

1924-ben 3 esetben 5—10 évi fegyház, 23 esetben 1—5 évi börtön és 109 esetben 1 éven aluli fegyházbüntetés.

A fenti adatokból bátran következtethetünk arra, hogy a bűnözők száma az egész országban egyre kevesebb és

Purjesz Lajos halála

Csütörtökön temették el a Világ főszerkesztőjét

Budapestről jelentik: A magyar újságírásnak és a magyar demokráciának súlyos gyászja van. Purjesz Lajos, a Világ főszerkesztője kedden este szívszélhűdés következtében váratlanul meghalt.

Purjesz már huszonhárom éves korában szerkesztője volt a függetlenségi párt régi, tekintélyes lapjának, az Egyetértés-nek, majd több liberális lapot szerkesztett, amíg 1913-ban a Világ irányítását vette át. Nagy képzettségű és tekintélyű újságíró volt, akit még ellenfelei is tiszteletben tartottak. Kimagasló szerepe volt a szabadkőműves-mozgalomban is, az Újságíró-Egyesületnek pedig tíz évig volt a főtitkára, amely idő alatt az újságírók karl érdekeiért eredményes harcot vívott. A magyar ellenforradalom legveszedelmesebb napjaiban az első egyike volt azoknak, akik bátran és imponáló erővel emelték fel a szavukat az atrocitások ellen és félelem nélkül harcolt egészen most bekövetkezett haláláig.

A negyvennégy éves Purjesz Lajos csütörtök délelőtt temették el a rákoskeresztúri temető halottas házából. A gyászszertartást Hevesi Simon dr. főrabbi végezte, a Világ szerkesztősege nevében Feleki Géza dr., az újságíró-egyesület képviselőjében Márkus Miksa, a demokratikus pártszövetség megbízásából Rupert Rezső dr., a szociáldemokratapárt nevében Vanczák János, jobbarátainak nevében pedig Bikonyi Kálmán dr. kuriai bíró bucsuztatták Purjesz Lajos, akit őszinte gyász kísért sírjába. A Bangha-féle Központi Sajtóvállalat nevében annak igazgatója, Berkes Róbert helyezte koszorút Purjesz sírjára és mondott megleghango bucsuztató beszédet a „nemes ellenfél” fölött.

Ki mint vet, úgy arat?

Parlagon maradt egy négyszázholdas földbirtok a feketicsi határban

Kishegyesről jelentik: Tomanovics György bajai földbirtokosnak a feketicsi határban is van négyszáz hold földje. Amikor a jogoszláv hatóságok kiürítették a bajai háromszöget és Baja Magyarországhoz került, Tomanovics az S. H. S. királyságban élő veje gondjaira bízta a birtokot. 1922-ben az agrárreformhivatal elfoglalta a földbirtokot és szétosztotta a dobrovoljacok között.

Tomanovics veje mindent elkövetett, hogy a földet visszakapja, végre 1922 őszén az agrárreform-minisztérium feloldotta a földbirtokot az agrárreform alól és Tomanovicsék rendelkezésére bocsátotta. Tomanovics veje bevetette a földet. Közvetlen az aratás előtt azonban ismét elvették az agrárreform céljaira és a termést másodszer is a telepesek aratták le, anélkül, hogy a földbirtokost a vetőmagvakért és a munkáért kárpótolták volna.

Jött az ősz és Tomanovics veje nek szaladgálását agrárreform-minisztériumtól agrárhivatalig és vissza, siker koronázta: az agrárreform-minisztérium másodszer is felszabadította a földbirtokot. 1913 őszén már Tomanovicsék vethették be a földet — de 1924 nyarán ismét jött az agrárreform és a termés megint a dobrovoljacoké lett.

Tomanovicsékát ilyen módon rengeteg veszteség érte és a múlt évben már nem is próbálkoztak visszaszerezni a birtokot, amelyre két éven

keresztül a legjobb termés ellenére is ráfizettek. De mit tesz Isten, azaz az agrárreform-minisztérium. 1924 őszén megint feloldották a birtokot és az ott letelepített dobrovoljacoknak megint tovább kellett vándorolni.

Tomanovics azonban most már nem merte bevetni a földet, mert attól fél, hogy az idei nyáron ismét elveszti a termést és ezért a négyszázholdas birtok most parlagon áll, egy sereg feketicsi zsellér pedig munkanélkül...

Feloszlatták a noviszadi agrárhivatalt

A kerületi főispán intézi az agrárügyeket

Az agrárminisztérium ma érkezett rendeletével elrendelte a noviszadi agrárhivatal feloszlását. A miniszter rendeletének megfelelően a hivatal likvidál s ügyeinek intézését a kerületi főispán veszi át.

A noviszadi agrárhivatalnak meglehetősen széles hatásköre volt. Első fokon ő intézte Bácska területén az összes földigényléseket, ellenőrizte az agrárreform keresztülvitelét, nyilvántartotta a földbirtokokat, kijelölte az igénybevehető területeket, ellenőrizte az agrár-zajednicákat, a dobrovoljacok szövetkezeteit, valamint a

kolonizációs politika gyakorlati keresztülvitelét. Tisztviselői kara mérnökök, jogászok és kezelő személyzetből állt.

Az agrárügyeket Bácska területén a jövőben a kerületi főispáni hivatal Somborban fogja intézni.

A Vajdaság területén Becskereken is van agrárhivatal, amely a bánáti ügyeket intézi. Ennek feloszlására nézve még nem történt intézkedés s így azt remélik, hogy a noviszadi agrárhivatal váratlan feloszlása is téves intézkedés, amit visszavonnak, mielőtt végrehajtanák.

Az ellenzéki blokk

a magyar párt vezetőinek letartóztatásáról

A blokk pártjai szoros választási együttműködést határoztak el

Beogradból jelentik: Az ellenzéki blokk vezetői csütörtök délután befejezték tanácskozásukat, amelyek során a választási harc egyöntetű vezetésére nézve is megállapodtak. A megegyezés tartalmáról a blokk vezetői nem akartak nyilatkozni a sajtó képviselői előtt. A blokk a tanácskozásokkal kapcsolatban hosszú kommunikét adott ki.

A blokk kommunikéje megállapítja, hogy a Pasics-Príbicevics-kormány a terrort és választási korrupciót nem tartja elégnek a népakarat meghamisítására és ezért nyúl rendkívüli rendszabályokhoz. A kormány — mondja a kommuniké — a törvényellenes és erőszakos intézkedések egész sorát lépteti életbe, mintha ostromállapot volna. Független tisztviselőket öldöznek, békés polgárokat kiutasítanak egyik helyről a másikra, sőt a határon túlra is. A rendőrhatóságok a blokk szerint terrorszervezetekkel kergettetni szét a gyűléseket, sőt a népképviselőket is, akiket megilletne az immunitás.

— A terror — folytatja a kommuniké — megtört a nép lelkiismeretének ellentétében. A február 8-iki népitételtől való félelem hatása alatt a kormány az államvédelmi törvénnyel való visszaélésre határozta el magát. A horvát köztársasági parasztpárt feloszlása folyamatban van, a párt vezetőit letartóztatták és egy monstrehaárulási per készül olyan bizonyítékok alapján, amelyeket Pasics régóta ismer és amelyek nem akadályozták meg Pasicsot abban, hogy Radicsékkal egyezkedni próbáljon. Ilyen módon az egész horvát népet meg akarják fosztani az akaratnyilvánítás lehetőségétől.

— Az államvédelmi törvény alkalmazását a Radics-pártion kezdték meg, úgy látszik azonban, hogy nem fognak kimélni más ellenzéki csoportokat sem. Így letartóztatták a magyar párt szubotivai vezetőit és néhány jelöltjét is.

A kommuniké annak a véleményének ad kifejezést, hogy a kormány — nem elég az adminisztratív hatóságok közreműködése, hanem igyekszik befolyást gyakorolni

a bíróságokra is. Ennek tulajdonítja az ellenzéki blokk, hogy Varasdában a törvényszék egy már elfogadott listát megsemmisített. Egy másik bíróság elutasított egy listát, mert latinicával volt írva. (A blokk a német párt noviszadi listájára céloz, de tévesen, mert a listát a bíróság elfogadta, csupán a referens megjegyezte, hogy miért nincs a németek listája gót betűkkel írva. Egy listát azért utasítottak el, mert géppel és nem kézzel volt leírva.

A blokk végül tiltakozik a szabadságjogok eltiprása ellen.

A blokk vezéreinek levele a parlament elnökéhez

A parlament elnökéhez az ellenzéki blokk vezetői a következő levelet intézték:

— Elnök ur! Dr. Macsek Vlatko képviselőnek és társainak a zagrebi rendőrség részéről történt letartóztatásával megsértették a népképviselői immunitást, ami ellen a legerősebben tiltakozunk. Reméljük, elnök ur, hogy felfogva a zagrebi rendőrség e lépésének jelentőségét, ön is felemeli szavát a népképviselők védelmében és különösen ahhoz nem fog hozzájárulni, hogy a rendőrség megsértse a népparlament elnökének, az ön helyettesének immunitását, aki a parlament feloszlása óta egész letartóztatásáig megszaktás nélkül végezte az állami bizottság tagjának kötelességeit. Amennyiben ön népképviselőnek és a parlament elnökének tekinti magát és olyan funkciókat végez, amelyek a képviselői minőséghez és a parlament elnöki állásához vannak kötve, — mint amikor öfelségét a királyt a parlament nevében üdvözli — akkor az ön helyettese és a parlamenti tisztségek többi viselői is ugyanilyen helyzetben kell, hogy legyenek. E nehéz napokban, amikor nemzetünk sorsdöntő harcát folytat a legfontosabb polgári jogok, a parlamenti képviselőválasztás szabadságának megvédésére, elvárjuk öntől, hogy mint a parlamentnek és a képviselők jogainak, s így a demokratikus kormányzásnak, leghivatottabb védője energikusan teljesíteni fogja kötelességét és meg fog felelni annak a bizalomnak, amellyel önt a parlament elnökévé az összes népképvi-

selők megválasztották, azok is, akiket most a zagrebi rendőrség letartóztatott és akiknek bizalma nélkül ön nem foglalhatta volna el ezt a tisztséget.

A levelet az ellenzéki blokk nevében Davidovics Liuba, Korosec Antal, Spaho Mehmed, Radics Pavle és Petrovics Nasztáz írták alá. Petrovics ezidő szerint nem tartózkodik Beogradban, hanem táviratilag hatalmazta fel Davidovicsot neve aláírására.

Bányászsztrájk tört ki Pécsen

Általános bányászsztrájk fenyegeti Magyarországot

A magyarországi kőszénbányák munkásai még az elmúlt év decemberében tíz-tizeneként százalékos béremelést kértek a munkaadóktól, amit azonban azok elutasítottak. Hétfőn a salgótarjáni szénmedencéhez tartozó két legnagyobb üzemben Gyurgyánoson és Zagyvapálfalván sztrájk tört ki.

Mint Pécsről jelentik, csütörtök reggel Pécsen is kitört a bányászsztrájk. A sztrájk a béremelési mozgalommal kapcsolatos. A munkások az elmaradt bérpótlék kifizetését követelték, amit a Dunagőzhajózási Társaság megtagadott. A sztrájk kiterjed az összes Pécs-vidéki bányákra; négyezer munkás sztrájkol.

Délután egy órakor megindultak a békeltető tárgyalások a sztrájkoló bányamunkások és a munkaadók között. A munkások a bérpótlék kifizetésén kívül 10—12 százalékos béremelést is követeltek. A Dunagőzhajózási Társaság azon az állásponton van, hogy ezt a béremelést csak a szénárak emelése esetén adhatja meg, ami most kivihetetlen. Pécsen teljes a rend, eddig a bányákban nem történt rendzavarás.

A sztrájkmozgalom megindult a legtöbb más magyarországi bányákban is és attól tartanak, hogy általános bányászsztrájk fog kitörni.

Szlovenszkói püspökök háboruja

Kulturharc Csehszlovákiában

Prágából jelentik: A szlovenszkói püspökök pásztorlevele meg nem szűnő izgalomban tartja Szlovenszkó közvéleményét, de általában az egész ország katolikusait. A pásztorlevélnek az a passzusa, hogy a katolikus egyház kiközösíti azokat, akik szocialista pártok keretében fejtenek ki politikai működést, különösen nagy megdöbbenést keltett és maga a kormány is súlyos támadásnak tekinti a köztársaság ellen. A klerus akciója egyébként nem ért el semmi eredményt, mert a pásztorlevél nem csupán széles körökben nem keltett jó hatást, de az egyházi funkcionáriusok közül is sokan elhibáztak tartják. Marian Blaha jesztercei püspök sürgős rendelettel beszüntette a pásztorlevél további felolvasását, amivel nyíltan szembe szegült Rómával, amely a pásztorlevél kiadását szorgalmazta. A Robotnicka Noviny azt írja, hogy Blaha püspök a pásztorlevelet egyáltalában nem írta alá és hogy aláírása tudta és beleegyezése nélkül került oda. Eleinte szolidaritásból nem akarta nyilvánosan dezaváljni kollégáit, de most, minthogy megtudta, hogy a pásztorlevél tulajdonképpen szerzője Fischer-Colbrje kassai püspök barátja; Jehlicska varsói egyetemi tanár, az ismert szlovák emigráns, elhatározta, hogy meg fogja hiúsítani egyházmegyéjében annak keresztülvitelét.

Blaha püspök lépése különben nem maradt elszigetelve: Csehszlovákiai katolikus püspök a pásztorlevél egy részét szintén visszavonta.

Hollandiában is pusztít az áradás

Veszélyben a vasuti forgalom

Oldenzaali jelentések szerint Oberassel tartomány keleti részében, a német határ közelében az árvíz, amely részben holland területet öntött el, a kis Dinkel folyó két partján a falvak egész sorát súlyosan veszélyezteti. A vizállás itt tizenhárom centiméterrel haladja meg azt a legmagasabb szintet, amelyet emberemlékezet óta észleltek. A szomszédos lakosság éjjel-nappal dolgozik, hogy földhányással gátat vessen a víztömegeknek. Ennek ellenére az ár nagy területekre kicsapott. Sok épület méternyi, sőt másfél méternyi magasságban vízben áll.

A víz több hidat elpusztított. A falvak között a közlekedés egészen megszakadt, úgyhogy a gyermekek nem tudnak iskolába járni, Danekamp mellett Doord falva méternyi magas víz alá került. Ha az ár nem apad vagy még tovább dagad, akkor Oldenzaal és Danekamp között a vasuti forgalmat be kell szüntetni. Az ország keleti részéből más helyeken is áradásokat jelentenek. Így a Linge vize Buren és Culenburg mélyfekvésű földjeit nagy területeken elárasztotta.

Aki nem zsidóra lövöldöz nem kaphat amnesztiát

A magyar kuria érdekes döntése

Budapestről jelentik: A magyar proletárdiktatura bukása után 1919 szeptember 19-ikén a zalamegyei Tapolca községben antiszemita népgyűlést hívtak össze. A gyűlés után a résztvevők közt puskákat és revolvérokat osztottak ki, hogy végezzenek a zsidókkal. A felhívásnak meg is lett a fogantatja, hat embert megöltek, többet súlyosan megsebesítettek és igen sok zsidót kifosztottak.

A tapolcai zavargásokból kifolyólag mintegy százötven embert, aki a gyilkosságokban és erőszakosságokban résztvett, letartóztattak. Ezek több hónapra át vizsgálati fogságban voltak, azonban később kormányzó kegyelmet kaptak, az eljárást megszüntették ellenük s szabad lábba helyezték őket.

A letartóztatottak közt volt Töreki János géplakatos is, aki ellen az volt a vád, hogy a zavargások idején rálőtt többször Rieger János vendéglősre, azonban nem találta el.

A zalaegerszegi törvényszék megállapította, hogy a tapolcai népgyűlésen Töreki egy barátjától revolvert kapott, hogy azt a zsidók ellen használja. Töreki azonban elment Rieger János kocsmájába s bár Rieger nem zsidó, őt akarta agyonlőni. Le is adott tíz lövést, de nem talált. A fegyverét »jogosulatlanul használó« Töreki-t a zalaegerszegi törvényszék 3 havi fogságbüntetésre ítélte.

Felbuzerálás folytán az ügy a győri táblához került, amely a büntetést 8 havi börtönrre emelte fel.

A benyújtott semmisségi panaszokkal csütörtökön foglalkozott a magyar Kuria. A védő azzal érvelt, hogy lehetetlen, hogy amikor szabadon járnak azok, akik Tapolcán embert öltek és raboltak, Töreki, aki ugyanakkor ugyanolyan izgalmas hatása alatt nem tett egyebet, mint részeg fővel lövöldözött, súlyos börtönbüntetésre legyen ítélve. Kérte, hogy Törekiel szemben is szüntessék meg az amnesztia rendelet alapján az eljárást.

A Kuria a benyújtott semmisségi panaszokat elutasította s a tábla ítéletét hagyta jóvá. Az indoklás rendkívül érdekes. Ebben kimondja a Kuria, hogy az íratokból megállapította, hogy a sértett Rieger János

római katolikus s így Töreki cselekedetére az amnesztia rendelet nem vonatkozik, mert az csak a zsidóüldözésben résztvevők számára biztosított kegyelmet azon az alapon, hogy a felzágaltot szenvedélyek hatása alatt cselekedtek.

A védő a kormányzóhoz fordult kegyelemért.

Három hajtűt

szurt a hasába egy elmebeteg leány

Különös öngyilkossági kísérlet az angyalföldi tébolydában

Budapestről jelentik: Lebovics Ilonka huszonhat éves budapesti urileány, akit néhány hónap óta az angyalföldi tébolydában kezelnek, különös módját választotta az öngyilkosságnak.

A leány két nappal ezelőtt azzal állt orvosai elé, hogy a hasán régi operációtól gennyedő sebén hajtűket szurt be a gyomrába.

— Doktor ur — mondotta a leány — én nagyon súlyos dolgot csináltam: öngyilkossági szándékból három darab vashajtűt azon a seben, amely az operáció óta megvan rajtam, belenyomtam a hasamba, hogy meghaljak. Szedjék ki a hajtűket, különben belehalok.

Az arca is elárulta a rendkívüli szenvedést, de az első pillanatokban nem akartak hitelt adni annak a különös mesének, hogy egy seben keresztül úgy be lehessen szurni a hasba három darab vashajtűt, hogy azoknak teljesen nyomuk vesszen. Az orvos meg is vizsgálta a leányt, de nem találta a seb környékén a hajtűket. Addig erősítette Lebovics Ilonka, hogy öngyilkossági kísérletet követett el, amíg be nem szállították a Zsidókorházba, ahol Röntgenfelvételt vettek a leányról és maguk az orvosok is megdöbbenéssel állapították meg, hogy a leány igazat mondott és mélyen a hasba szurva két hajtűt fel is fedeztek, a harmadikat azonban a Röntgen-géppel nem tudták megtalálni.

A Zsidókorház sebészeti osztályán műtétet hajtottak végre Lebovics Ilonán és a különös öngyilkossági szerszámok közül kettőt: két vashajtűt ki is szedtek belőle — a harmadikat azonban még nem sikerült megtalálni. Lebovics Ilona állapota életveszélyesen súlyos.

A vörös szobában

Megkezdődött a szövetséges államok pénzügyminiszteri értekezlete

Párisból jelentik: A szövetséges pénzügyminiszterek értekezletét csütörtök délután három órakor a Quai d'Orsay vörös szobájában megnyitották. A megnyitó ülés nem egészen egy óráig tartott. A küldöttségek megérkezése a kíváncsiakat nagy tömegben vonzotta a palota környékére.

Churchill angol pénzügyminiszter felkérte Clementel francia pénzügyminisztert, hogy vegye át az elnökséget és nyissa meg az ülést. Clementel beszédét, amely optimistikusan hangzott, tetszéssel fogadták. A francia pénzügyminiszter beszédére a külföldi kiküldöttek nevében Churchill angol kincstári kancellár részletesen válaszolt. Ezután még Belgium, Olaszország és Amerika képviselője szólalt fel röviden.

Miután az értekezletet előkészítő szakértők jelentését csak pénteken reggel osztják szét, s mivel a küldöttségeknek előbb meg kell ismeriük ennek a jelentésnek tartalmát, a legközelebbi teljes ülést péntek délutánra tűzték ki. Ezen az ülésen állapítják meg a konferencia munkaprogramját. A Havas-iroda a maga kommunikációjában megjegyzi, hogy az értekezlet fődologatásai addig majd megegyeznek abban, hogy a napirendbe minden olyan kérdést

felvehessenek, melyre nézve haldéktalan megegyezés várható.

Clementel francia pénzügyminiszter csütörtök délelőtt felóra hosszat tanácskoztott Churchillel a szövetségesközi adósságok kérdéséről. Ez a tanácskozás csak félhivatalos eszmecsere volt, amelyen tanuk nem vettek részt. Délelőtt Herriot fogadta Stefani olasz pénzügyminisztert.

Az amerikai kiküldöttek hosszabb tanácskozást tartottak, amelyről azonban eddig semmi sem került nyilvánosságra.

Bukaresti jelentés szerint a pénzügyminiszterek párisi értekezlete Romániában ma délután kormányváltást idézett elő. Bratianu pénzügyminiszter ugyanis a minisztertanácsban kijelentette, hogy az értekezletre való meghívás körülményeire való tekintettel helyesebb volna, ha nem utaznék el Párisba. Ebből heves szóváltás keletkezett a pénzügyminiszter és fivére, Bratianu miniszterelnök között, aki végül is így szóló öccséhez:

— Vedd figyelembe, hogy ez esetben kormányváltást idézhetsz elő, mert ezt a visszautasítást lemondásnak tekinthetik, amivel viszont a kormányt lemondásra kényszerítetted.

Végül is hosszas rábeszélés után sikerült Bratianu pénzügyminisztert rábírnai, hogy utazzék Párisba.

Szinészsors

Hajdani híres magyar színészek ajándék-ünnepé

(Budapesti munkatársunktól.) Minden esztendő elején kedves, szép ünnepséget rendeznek a szinpad csillogó világáról eltűnt öreg színészek és színészek megajándékozására. Nem hivatalos fórumok, nem a hatalmas színházvállalatok, nem a milliárdos gázsíju starok gondolnak kollégáikra, hanem kis névtelen színészek. Egy kávéházi asztaltársaság, amelyet a néhány hete elhunyt, egykor diadalmas sikert aratott Kövessy Albert alapított, gondol minden esztendőben a félreállottokról, szerződésnélküliekről, elmúlt évtizedek ünnepeit nagyságairól, akiknek a jelen már nem nyújt se örömet, se jólétet, se dicsőséget.

A színészek régi tanyáján, a Newyork-kávéházban folyt le délután két órakor az ünnepély. Jóval az ünnep kezdete előtt érkeznek a meghívott öregek. A szegénységnek beszédes felvonulása a kilencvenégy öreg érkezése. Egykori primadonnák, trigyelt szépek, most kopottan. Legtöbbjük szatyort is hoz magával, mert tudja, hogy sok mindenfélét kap és a kosarat, szatyort szegényes felsőkabátjával együtt a ruhatárban helyezi el. Nagy felvonulásukban ismert és kevésbé ismert nevek viselői jelennek meg. Amint elhaladnak a kávéház asztalai között, kíváncsi szemekben a meglepettség és felháborodással vegyes csodálkozás fénye tüzel fel. Az öregek sorában járulnak az ünnepi asztalhoz: Ditrói Mór, a magyar színészet örökké legkiválóbbnak maradó rendezője, az ő zsenialitása emelte a Vígyszínházat Páris nagy prózai színházainak sorába. Európai stílust, magas művészetet honosított meg, ma, öregségének szomorú napjaiban, kénytelen elfogadni kis színésztársai kedves meglepetéseit. Ha nincs is megszégyenítő része ennek az ajándékosztogatásnak, mégis szomorú, hogy még a Ditróiakról is így kell gondoskodni. Következik a sorban Krecsányi Ignácné, a vidéki magyar színészet uttörőjének és legideálisabb apostolának nélkülözhetetlen özegegye. Valamikor ünnepeit színésznő volt maga is, Kiss Veronka néven aratta sikerét. Sógornőjével, Krecsányi Flórával, a Népszínház egykori tagjával érkeznek. S jön Deréki Antal, aki nemcsak mint színész szolgált rá a gondtalan öregségre, hanem mint a színháztörténelem művelője. Azután

érkeznek nagy színészek özvegyei és egykori ünnepeit primadonnák, így Pajor Emília, aki az Eleven ördög kreálásával tette felejthetetlené nevét, Pállyy Nina, akinek szépsége előtt egy nemzedék hódolt a Népszínház sok sikert aratott darabjai során, Szarvas Irma, Nagyvárad egykori kedvence, Csiki László és neje, a hajdan híres hosszerelemes és felesége, a tragika, Breznay Anna, a kiváló anyaszínésznő, T. Németh János, számos nagy alakítás hőse, Durnai Árpád, a kifogyhatatlan humoru komikus, az özvegyek sorában Izsó Kálmánnak, a Népszínház tagjának hitvese, Rakodczay Pálnak, a híres igazgatónak és esztétikusnak özvegye és még egy sereg egykor ismert színész és színésznő.

Az ünnep Iránt nem volt túlságosan nagy az érdeklődés. Beúthy László Faldudl Jenővel érkezett, a Vígyszínház igazgatója nagy elfoglaltságukban maguk helyett Komor Gyulát küldték el. A nagy színészek és primadonnák távolléttükben is nagyon meleg, szép és fölemelő volt. Mindegyik öreg habos kávé, kalácsot, két császárszemélyt, szivart, cigarettát kapott. Az asztaltársaság tagjai Loritókot osztogattak, mindegyikben kétszáz ezer korona készpénz volt. Másik borítékban utalvány kereskedőkhöz, cipőre, kabátra, harisnyára, kendőre, Mindegyiknek jutott valami. S legvégül mindegyik kapott egy nagy papirzacskót. Kenyér, kalács, narancs, alma, dió, zsemlye volt benne.

Már sötétedni kezdett, amikor szegény öregek fölállottak, hogy hazafelé induljanak. Mindegyik tele volt csomagokkal s a ruhatárban boldogan töltötték meg szatyoraikat és kosaraikat.

Az angol repülőflotta

filmfelvételei kelet fog gyakorlatozni

Londonból jelentik: Mióta sir John Salmon vette át az angol hazai légi védelem parancsnokságát, a repülőflottában nagy átalakulások mentek végbe. A repülőflotta vezetősége hivatalosan közli, hogy legközelebb nagyszabású hadgyakorlatok lesznek, amelyeken repülőerők stratégiai szempontból fontos helyeket fogják bombázni, de nem igazi bombákkal, hanem lisztesszékkel markirozva, a hazai légi védelem repülőerőit pedig elhárító repülőgépeket küldenek a magasba, hogy géppuskákkal tegyék ártalmatlanná a támadást, a géppuskákban azonban nem patronterekercsek lesznek, hanem filmtekercsek, amelyek minden alkalommal megvilágosodnak, mikor támadás elhárítására kerül a sor, úgy, hogy a légi védelem vezérkara, amely a gyakorlatot alulról figyeli, képes lesz megállapítani az elhívott filmszalagokról, hogy a megtámadott repülőgépeket vagy a bombázott stratégiai pontokat milyen helyeken érte volna a lehajított bomba.

MAGYAR
ÁLTALÁNOS
KÖZÉNBAN
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST

Ajánl

azonnali szállításra, franko bármely
vadásági állomásra

tatai szent

felsőgallai meszet

Vezérképviselőt

EISLER ÉS SIPOS SUBOTICA

HIREK

Marióra királyné

Hódoló szeretetnyilvánítások ünnepi díszébe öltözik az ország Marióra királyné születésnapja alkalmára. Zászlók röppennek fel a házak ormára és a femplomokban istentisztelet zsolozsmázza a nép háláját és ra-

Sándor királyt, megáradó lelkesedéssel adták oda minden kincsénél drágább nászajándékul fejedelmi élettársának is. Marióra királyné népeinek ezt a spontán ajándékát királynői bölkeséggel viszonzta. Az első pillá-

gazskodását a király hitveséhez, aki az asszonyi szív gazdag sugárzásával varázsol derűt felséges férjének az uralkodás gondjaitól felhős homlokára.

Áhitatos bizakodással tekint a polgárság a trón magasságába, ahová nem érnek fel az igazságérzetet elhomályosító pártzenvedélyek. A jog, törvény és igazság háromsága ragyog le a királyi székéből és minden szót, amely eddig onnan az ifjú állam megalakulása óta elhangzott, ennek a háromságnak vigasztaló, reményfakasztó, orvoslást ígérő fényét gyarapította. Azt a mélységes szeretetet, amellyel népei szívükbe fogadták

nattól kezdve, hogy királyi ura mellé ült a trónra, teljes odaadással vesz részt abban az áldásos gondoskodásban, amellyel Sándor király alattvalói jólétén örködik. Nincs panasz, amelyet, ha hozzá eljut, meg ne hallgatna, nincs nyomor, amely, ha előtte jajdul föl, ne enyhítene, nincs emberbaráti mozgalom, amelynek támogatására ne sietne.

Marióra királyné születésnapja az ország népeinek örömnépe. A jugoszláviai magyarság szívből fakadó szeretettel és hódolattal köszönti ezen a pirosbetűs napon királynéját, az igazságot hirdető és igazságot osztó király méltó hitvesét.

— **Bál Marióra királyné születésnapján.** Óriási érdeklődés előzi meg a szubotícai hölgyek bálját, amelyet Mária királyné születésnapja alkalmából péntek este kilenc órai kezdettel rendeznek a Városháza dísztermében. Az agilis rendezőség élén Gyorgyevics Dragoszlávné és Obradovics Dragoszlávné mindent elkövetnek a bál sikere érdekében. A fényesen kivilágított és pazarul díszített közgyűlési teremben a katonazenekar fog hangversenvezni és ugyanott látványosságzsamba menő buffét állítanak fel, míg a bálteremül szolgáló előcsarnokban cigányzene fog játszani. A bál egyike lesz az utóbbi évek legelőkelőbb szubotícai estélyeinek. A bálon résztvevőkről Reményi fotóművész a helyszínen, részére kijelölt külön helyiségben művészeti toalett felvételeket eszközöl.

— **Az albán nemzetgyűlés összehívása.** Tiranából jelentik: Az albán forradalom győztes vezére, Ahmed Zogu január 12-ére összehívta a felszólított albán nemzetgyűlést Tiranába. A nemzetgyűlés segítségével megalakítják az új kormányt és kiírják a választásokat az alkotmányozó nemzetgyűlésre.

— **Akló Oroszország szanálására.** Londonból jelentik: A City és a Wall-Street gazdasági körei közös akciót kezdeményeztek úgy az angol, mint az amerikai kormányánál, amely akcióval rá akarják venni a hatalmakat, hogy Oroszország adósságainak visszafizetésére és fizetőképességének helyreállítására nézve egy a Dawes-tervezet-hasonló javaslatot dolgozzanak ki. A *Westminster Gazette* közlése szerint, tekintettel arra, hogy Oroszországnak igen sürgős szüksége van külföldi tőkére barátságosan nézne ilyen akció.

— **Uj adóügyi tanácsnok Novisadon.** A belügyminiszter dr. Klicin Predrag volt városi tanácsnokot Novisadra adóügyi tanácsnokká nevezte ki.

— **Az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások.** Budapestről jelentik: Az Ausztria és Magyarország között köntendő kereskedelmi szerződést előkészítő bizottság csütörtökön ülést tartott, amelyen létrejött a megállapodás a szerződés alapelveire vonatkozólag. Arról, hogy a tárgyalásokat hol és mikor folytatják, még nem döntöttek.

— **Ünnepi istentisztelet a subotícai zsidótemplomban.** Mária királyné születésnapján, pénteken délelőtt tizenegy órakor ünnepi istentisztelet tartanak a subotícai zsidótemplomban.

— **Még nem készült el a becskerek-i nacionalista blokk közös listája.** Becskerekéről jelentik: A nacionalista blokk közös listája még nem készült el, ezért a Pribicevics lemondásával megüresedett listavezetői hely betöltéséről még nem tudtak dönteni. A legvalószínűbb, hogy dr. Matics Misa kórházigazgató lesz a független demokraták és disszidens radikálisok közös listájának vezetője, akit a disszidens radikálisok nem jelölnek ugyan szívesen, azonban az idő rövidségére való tekintettel valószínűleg mégis hozzájárulnak jelöléséhez, minthogy alkalmasabb személyt nem találnak. A független demokraták és a disszidens radikálisok csütörtökön délután Novibecsen ülést tartottak, amelyen a jelölésekről és a választások előkészítéséről tárgyaltak.

— **A svájci táviróforgalomban nemzetközi lett az esperanto.** Zürichből jelentik: A szövetségi központi postaigazgatás január 1-től kezdve megengedte, hogy esperanto nyelven is fel lehessen adni táviratokat. Ezzel az esperanto a svájci táviróforgalomban nemzetközivé lett.

— **A magyar gazdasági helyzet kritikája a pénzügyi bizottsághoz.** Budapestről jelentik: A magyar nemzetgyűlés pénzügyi bizottsága csütörtök délelőtt folytatta az aranyköltségvetés általános vitáját. A felszólalók közül Beck Lajos élesen kritizálta a szanálási politikát és hibáztatta, hogy a tisztviselői létszám csökkentése helyett a miniszterek és államtitkárok számát 1913 óta héttel szaporították. Ugron Gábor ugyancsak részletes bírálat tárgyává tette Magyarország pénzügyi és gazdasági helyzetét.

— **A noviszadi üzletek a királyné születésnapján tiztől—tizenkettőig zárva maradnak.** Noviszadról jelentik: A királyné születésnapja alkalmából délelőtt tiztől—tizenkettőig az összes noviszadi templomokban mise lesz. Az istentiszteletek tartamára az üzletek zárva maradnak.

— **A dubrovniki rendőrség betiltotta Nusics darabjainak előadását.** Dubrovnikból jelentik: A dubrovniki két műkedvelő-színház legutóbbi *Nusics* Branisláv, az ünnepelelt író darabjait tűzte műsorra: „A protekció” és a „Népképviselő” című vigjátékokat. A rendőrség azonban mindkét darab előadását betiltotta. A betiltó végzést a rendőrség azzal indokolja, hogy a szindarabok egyes részletei a választási előkészületek idején nyugtalanság előidézése alkalmasak. A dubrovniki rendőrség eljárása irodalmi körökben nagy feltűnést keltett.

— **Szemere Miklós természetes leánya megnyerte örökösödési pörét.** A bécsi főtörvényszék — mint Bécsből jelentik — véglegesen döntött Siding Florentina négy év óta húzódo pörében. A felperes fiatal leány Szemere Miklósnak házasságon kívül született gyermeke, megtámadta apja végrendeletét és az örökösöktől három milliárd koronát követelt ellátási tőke gyanánt. A főtörvényszék kétmilliót ítél meg. Az ítélet jogerős.

— **Alexander Bernát: Értekezések.** Alexander Bernát a filozófiai gondolkodás legkiválóbb magyar képviselője, akinek munkássága nagyjelentőségű abból a szempontból, hogy a magyar szellemi életet elmélyítette és kiművelte a nyugati nemzetek nagy gondolkodóinak eredményeivel. Uj kétkötetes munkájában, amelyben pompás essay-it gyűjtötte össze Alexander Bernát, az első kötetben tisztán bölcséleti kérdésekkel foglalkozik, a másodikban pedig az esztétikai problémákra ad feleletet. A kétkötetes mű kapható a subotícai Mamuzsics-féle könyvkereskedésben.

— **Kisfaludy-társaság jelölésel.** Budapestről jelentik: A Kisfaludy-társaság csütörtökön tartotta jelölő-ülését. A jelölő-bizottság a megüresült egy költői székre Zilahy Lajost, az ismert drámatíró és Szathmáry István ny. vármegyei főjegyzőt, a megüresült írói székre pedig Horánszky Lajos közgazdasági íróit jelölte.

— **Karácsonyi lövöldözés a noviszadi uccákon.** Noviszadról jelentik: A noviszadi uccák régi népszokáshoz hiven ezidén karácsonykor is hangosak voltak az uccai lövöldözésektől. Szálguldó kesikről erős revolverlövés hangzottak el, az uccákon a járőrelek is szórakoztak ezzel a nem ép veszélytelen lövöldözéssel. A Temerini-uton kedden éjjel az ucca tulsó oldaláról jött karácsonyi revolverlövés súlyosan megsebesítette Antonics Száva lakost, akinek a jobb keze kis ujját vitte el egy eltévedt golyó, mely azután lágyékába furdott és súlyosan megsebesítette, úgy hogy kórházba kellett szállítani. A lövöldözőt a rendőrségnek nem sikerült elfognia.

— **Carternek ismét szabad az ásatás.** Londonból jelentik: A *Daily Telegraph* értesülése szerint az egyiptomi kormány hosszas tárgyalás után Havard Carternek újból megadta az engedélyt az ásatásokra.

— **Kanizsai diák a francia hadseregben.** Sztarakanizsáról jelentik: Hat esztendő után érdekes levél érkezett Kanizsára egy kalandravágyó diáktól, aki 1919-ben francia katonákkal végigvándorolta Középeurópát, amíg eljutott Franciaországba. A diákot Auer Istvának hívják és mint cserkosztos diák volt hat évvel ezelőtt a zombolyai polgári iskola növendéke. A diák állandóan francia katonák társaságába járt, összebarátkozott velük és Zombolyáról való kivonulásuk után velük együtt elhagyta a várost, anélkül, hogy elhatározásáról értesítette volna családját. Kanizsán lakó anyja eredménytelenül nyomoztatta hat éven keresztül. A napokban végre életjelt adott magáról az eltűnt, aki jól érzi magát és tagja lett a francia hadseregnek.

— **Szilveszter estéjén visszaigazították az órát a francia kamarában és szenátusban.** Párisból jelentik: A két ház pénzügyi javaslatokat tárgyalta 1924. utolsó napján, amelyeknek még 1924-ben törvényre kellett válniuk. Tizenkét óra előtt egy perccel visszahozták az óra mutatóját hat órával és reggel hatig folyt a tanácskozás, míg a kamara és a szenátus kölcsönös meg egyezésre jutottak, 21 óra hosszat tartott az ülés, mikor végre számokra is tizenkettőt ütött az óra és elkésztetten rájuk köszöntött az újév.

— **Meggyilkolták a gyermeküket.** A baranyamegyei Piskó községben, Bolok István földműves és a felesége meggyilkolták három éves gyermeküket. A gyilkosságot úgy hajtották végre, hogy a rétesbe beléndeket sütöttek s azzal a gyermeküket megégették. A falubeliek feljelentésére megindult a nyomozás, melynek során felboncolták a kis gyermek hulláját. A boncolás igazolta a szörnyű vádat. A gyilkos szülőket le tartóztatták.

— **A válóperes hölgy bemutatója.** Vajda Ernő kitűnő vigjátéka „A válóperes hölgy” szombaton és vasárnap este nyolc órai kezdettel kerül bemutatásra a Katolikus Legényegylet szimpadán Garay Béla rendezésében. Jegyek az előadásra a Krécsi-féle könyvkereskedésben 25, 20, 15 és 10 dináros áron előre is válthatók.

— **Rablógyilkosság Debrecen határában.** Debrecenből jelentik: A város határában lévő ebsi tanyán borzalmas rablógyilkosság történt, amelynek Pusztai Imre majoros esett áldozatul feleségével együtt. A gyilkos baltacsapásokkal végzett a 80 év körüli házaspárral, azután kirabolta a tanyát. A szakértő orvosi vizsgálat szerint a rablógyilkosság négy nappal ezelőtt történt. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Ujra tárgyalják Ébert pörét.** Berlinből jelentik: A *Vorwärts* értesülése szerint Ébert köztársasági elnöknek a *Magdeburger Zeitung* című horogkereszties lap szerkesztője ellen indított rágalmozási pörét február végén, vagy március elején tárgyalja a másodfoku bíróság.

— **Bíróság elé állítják Cuza jassyi egyetemi tanárt.** Bukarestből jelentik: A jassyi egyetem tanácsa elhatározta, hogy Cuza egyetemi tanárt, a diákzavargások előidézőjét bíróság elé állítják.

— **Az ipartestületi dalárda vigalmi bizottsága értesíti a közönséget,** hogy az e hó 11-ére hirdett táncvigalmát dacára az aznap tartandó ipartestületi választásoknak, a Lloydban akadálytalanul meg fogja tartani.

— **Lehár legújabb operettjének bécsi és budapesti bemutatója.** Bécsből jelentik: *Lehár* Ferenc befejezte *Phanini* című új operettjét. Az új Lehár-operett bemutatója jövő év elején lesz a Johann Strauss Theaterben és valószínű, hogy ugyanekkor Budapesten is színre kerül. Nincs kizárva, hogy az operett első bemutatója nem is Bécsben, hanem Budapesten lesz. Az erre vonatkozó tárgyalások most vannak folyamatban.

Az ötezredik választjegyzék

Németország tiltakozik a kölni zóna megszállásának meghosszabbítása ellen

— **Meghalt a biboros főpenitenciárius.** Rómából jelentik: A szentévet megnyitó ünnepségek örömmujongásába szomorú alkord gyanánt csengtek be a múlt év utolsó napján a római harangok, melyek tudtul adták a város lakosságának, hogy az Egyháznak nagy gyászja van: a biborosok kollegiumának egyik tagja meghalt. Az elhunyt Oreste Giorgi bibornok, az anyaszentegyház főpenitenciáriusa, akinek halála azért is nagy részvétet keltett, mert magas hivatalából kifolyólag dec. 24-én még részt vett a szent kapu megnyitásának szertartásán, ahol az előírt szertartások szerint ő adta át a pápának az aranykalapácsot. A szertartásban már némi lázzal vett részt, de azért még elmúndotta az éjjeli misét is, amelynek végzetével azonban rosszul lett és másnap már tüdőgyulladást állapítottak meg az orvosok, amelynek következtében néhány napi szenvedés után elhunyt. Holttestét a római beszentelés után Valmontoneba szállították, ahol a családi sírboltba temetik. Valmontoneban született 1856. május 19-én. 1878-ban az elhunyt XV. Benedek pápával egy napon szentelték pappá. Pályáját mint egyházjogász a különféle kongregációkban kezdte és fokozatosan emelkedve, 1916-ban XV. Benedek kezéből kapta a bibort. A múlt év folyamán a pápa a Szentföldre küldte fontos misszióba és ez alkalommal püspökké is szentelte. A főpenitenciárius fontos tiszttségén kívül több kongregáció munkájában is tevékeny részt vett.

— **Földrengés Olaszországban.** Rómából jelentik: Rieti környékének lakossága körében két nap óta az állandó földrengések miatt pánik uralkodik. Peggiorban és Bustenoban oly erős földrengéseket éreztek, hogy a lakosság az éjszakát a szabad ég alatt töltötte. Kiseb földrengések azóta is ismétlődtek. A földrengéseket tompa moraj kíséri.

— **Lenin-szobor Sándor cár emlékoszlopán.** Szent-Pétervárról jelentik: A Sándor-emlékoszlopot, amelyet az 1812. évi Napoleon-elleni hadjárat emlékére emeltek, most egészen átalakítják. A győzelem istennőjének szobra helyébe egy Lenin-szobor kerül, a Napoleon-elleni hadjárat részleteit ábrázoló domborműveket pedig az orosz forradalom történetéből vett képekkel cserélik ki.

— **Előzőnlőtték Párist a gyanus idegen elemek.** A párisi lapok minduntalan panaszkodnak, hogy az idegenforgalom veszedelmesen elfajult és olyan kétes egzisztenciák hemzsegnének Párisban, amelyek csak kárára lehetnek a fővárosnak. Mint Párisból jelentik, a rendőrség legutóbb razziat tartott a Chateaux-színház negyedében és egy hírhedt tanyán ötvenegy kétes alakot fogdosott össze, akik közül csak öt volt francia, a többi lengyel, orosz, német, cseh és másfajta. Valamennyinél revolvert, egyeseknél tört is találtak. Mikor a detektívek rájuk ütöttek, a veszedelmes társaság védekezett a letartóztatás ellen és egy rendőrtisztviselő súlyosan megsebesült.

— **A veszett kutya áldozata.** Novisadról jelentik: Jelentették, hogy Visovicról a noviszadi kórház Pasteur intézetébe szállították *Mijatovic* Bogoszláv tizenhét éves fiút, akit egy veszett kutya három és fél hónap előtt megmárt és csak most tört ki rajta a veszettség. A szerencsétlen fiú az elmúlt éjjel nagy kínok közt meghalt.

— **Kommunisták tüntető gyűlése Berlinben.** Berlinből jelentik: A német kommunista-párt a Bülow téren, a *Volksbühne* épülete előtt az amnesztia érdekében tüntető gyűlést rendezett, amelyen mintegy háromezren vettek részt. A gyűlés lefolyása csöndes volt. A tüntetők elvonulása is zavartalanul történt.

— **Az olasz ellenzék kiáltványt intéz a néphez.** Rómából jelentik: Az ellenzéki pártok ülést tartottak, amelyen nyolcvan képviselő vett részt. Az ülésen megállapították az olasz néphez intézendő kiáltványban, amelyben a passzivitás fenntartásának okait fejtik ki.

Berlinből jelentik: A kiürítés és a leszerelés kérdésében adott német választjegyzék, — amelyet a *Frankfurter Zeitung* satirikusan az *ötvenedik választjegyzéknek* keresztelt el — amelyben a német kormány erősen óvást emel a szövetséges kormányok eljárása ellen, elsősorban arra mutat rá, hogy nagy német területre hosszú évek óta előírt megszállása egyike volt a versaillesi békeszerződés legkeményebb határozatainak, amelyhez foglaltat alig tud felmutatni a legutóbbi évszázadok története. Az ilyen természetszerű rendszabályok még sohasem mozdították elő a népek békés együttműködését és a szövetségesek nem lehetnek kétségben aziránt, hogy mit jelent az északi rajnavideki zóna megszállásának a szerződéses határidőn túl meghosszabbított megszállása és milyen komoly az a helyzet, amely ennek következtében támadt. A szövetségesek — mondja többi között a jegyzék — súlyos csapást mértek a német nép érületére és mélyen megrendítették azt a reményét, hogy most végre elérheti viszonyainak rendbehozatalát és a többi néppel való békés együttműködését.

A kormány véleménye szerint az ügy fontossága megkívánja volna, hogy ne halasszák későbbi időpontra azoknak a tényeknek közlését, amelyekre a szövetséges kormányok a — — — — — határozatát alapítják. Ezeknek a tényeknek haladéktalan közlését annál inkább lehetett volna elvárni, mert a tényállás megítélése természetszerűen nem függ a szövetséges kormány egyoldalú és tetszésszerű mérlegelésétől. Eljárásukkal a szövetséges kormányok megfosztották a német

kormányt attól a lehetőségtől, hogy a szemrehányásokkal szemben már most pontonként állást foglaljon. A német kormány ezért kénytelen azt kérni, hogy a lehető legsürgősebben küldjék meg neki a bejelentett további közlést. Ha majd ezt megkapta, haladéktalanul felvilágosításokat fog adni a szövetséges kormányok részéről kifogásolt pontok tekintetében. Éppúgy kész a német kormány a maga részéről mindent megtenni a szükséges gyakorlati eredmények utolérési érdekében azokban az esetekben, amelyekben még alapvető véleményeltérések vannak a német hatóságok és a szövetséges ellenőrző szervek között.

A német kormány azonban már most kénytelen megállapítani, hogy már előre elhibázottnak tekintendő az a kísérlet, amely az északi rajnavideki zóna kiürítésének elődázását a német leszerelés állapotával igyekszik megindokolni.

A békeszerződés 429. cikkének tárgyilagos magyarázata mellett a szövetséges kormányok a kiürítés elődázásához való jogukat csupán akkor vehetik igénybe, ha olyan német mulasztások forognak fenn, amelyek jellemzősége indokolta teszi a megszállás meghosszabbításában rejlő rendkívül kemény rendszabályt. A német választjegyzék szerint ilyen mulasztások nem történtek.

Londonban — mint a Reuter-ügynökség jelenti — illetékes helyen kijelentették, hogy a német választjegyzék nem kíván további magyarázatot, mert a helyzetre nincs semmi befolyással. A döntéssel megvárják az ellenőrző bizottság jelentését, amely remélhetőleg hamarosan elkészül.

— **Deák Leót szabadlábba helyezte a szubotocai rendőrség.** Dr. Deák Leót, a szombori magyar párt elnökét tudvalegőleg őrizetbe vette a szubotocai rendőrség, a magyarság vezetői ellen megindított nyomozással kapcsolatban. A gyanúsítottak közül, mint ismeretes, hetet átadtak az ügyészségnek, a többit pedig Deák Leó kivételével már kedden este szabadlábba helyezték. Deák Leó továbbra is a rendőrség őrizetében maradt, ahonnan csütörtök este kilenc óra körül helyezték szabadlábba.

— **Abdul Hamid könyvtára a British Muzeumban.** A konstantinápolyi lapok sokat írnak újabban Abdul Hamid egykori szultán ritkabecsi könyvtáráról, amely évek óta a British Muzeumban van felhalmozva. Ebben a gyűjteményben rengeteg sok az arab, perzsa és ósrégi török kézirat. A világ minden részéből való tudósok böngésztek a volt szultán levéltárát és megtalálták benne az iszlám történetének a 706. évből származó kéziratát, amely Damascusból való és a szakértők szerint rendkívül nagy tudományos becsű. Az egész török sajtó a nemzet szégyenének tartja, hogy Abdul Hamid könyvtára és kéziratgyűjteménye elkerülhetett az országból.

— **Kiebben elrejtett egyházi kincsekre bukkantak.** Kiebben a Kievevszki kolostor pincéjében véletlenül nagy kincsre bukkantak, amelyeket annakidején az egyházi kincsek rekvirálása alkalmával rejtettek el. Az elrejtett kincs között néhány pud arany, tizenegy pud ezüst, háromszázhatvan gyémánt, összesen 852 ezer rubel értékben és néhány zsák forradalom előtti értékpapír is van több millió rubel névértékkel. A kincsekben kívül külföldön tartózkodó lelkesek ellenforradalmi levelezését is felfedezték.

— **Folytatják a német-francia kereskedelmi tárgyalásokat.** Párisból jelentik: Rainaldi kereskedelmi miniszter kötele a sajtó képviselőivel, hogy Trendelenburg, a német delegáció elnöke visszatért Párisba. Trendelenburg már érintkezésbe lépett a kereskedelmi miniszterrel és megbeszélést folytatott vele a megszakadt kereskedelmi tárgyalások újrafelvétele ügyében.

— **Főbelötte magát egy szerelmes diák a gimnázium tanterme előtt.** Prágából jelentik: A reformgimnáziumban egy Nosek Rudolf nevű tizenhét éves VII. osztályos tanuló a tanterem ajtaja előtt főbelötte magát. Mikor a dörrenésre a tanteremből kirohantak a tanárok és a növendékek, a szerencsétlen diák már halott volt. Padjában az asztalon könyvei között levelet találtak amelyben elbucszuk szüleitől, bocsánatot kér a szomorúságért, amit nekik okozott és megírja, hogy szerelmi bánata kergette a halálba.

— **Páris már nem táncol.** A párisi lapok konstatálják, hogy Páris már elveszti tánc kedvét és hogy a táncosok csak az ifjuság és a nép foglalkozik, míg a magasabb társadalmi állású emberek a táncmulatságokban nem vesznek részt, kivéve — a házbálokat. Párisban ezt a tartózkodást a létfontosságú harenak tudják be. A párisi lapok szerint nemsokára már csak hárokkban táncolnak, főként ebéd és vacsora után. A nagy tánctermek azonban, amelyekben egész délután és egész este táncolnak öt frankért, tovább is fennállanak.

— **Bányászerezencsétlenség Romániában.** Bukarestből jelentik: Darmanesti környékén bedőlt egy bánya és kerek 100 munkás rekedt a mélységben. Eddig 23 súlyos sebesültet sikerült napvilágra hozni.

— **Rádióállomás az osztrák parlamentben.** Bécsből jelentik: Az osztrák nemzetgyűlés elnöke engedélyt adott egy rádió-vállalatnak, hogy a parlament olvasótermébe felvevő-állomást szereljen fel. Az állomásnak egyelőre tizenkét hallgató-kagylója lesz. Az olvasóteremből a vezeték a tetőre épített antennához vezet, amelynek segítségével valamennyi európai város rádió-előadásait és rádió-koncertjeit hallgathatják majd az osztrák képviselők.

— **Egy sabáci szélhámos milliós csalásai Bécsben.** Stein Sándor sabáci kereskedő a bankhivatalnokok sztrájkja idején utazott fel Bécsbe. Előkelő fogadóban szállott meg báró Szemere néven és a főpincértől nagy összegeket csalt ki olyan ürügy alatt, hogy a banksztrájk miatt nem tud folyószámlájára pénzt kapni. Aztán összeállt egy Karavinszki Lipót nevű bécsi barátjával, aki mint felhajtó szerepelt az állítólagos báró Szemere számára s most már nagyobb méretekben láthatott hozzá a szédelgésekhez, mert a banksztrájk még mindig tartott. A törvényszék az albarót öt évi, cinkostársát két évi súlyos börtönre ítélte.

— **Kézrekerült csaló.** Adáról jelentik: Az adai rendőrség letartóztatta *Linier* Lajos moli hentesét, aki Piri István adai lakostól kicsalt 4000 dinárt azzal, hogy egy sertésnagykereskedőtől megvett kilencvenhat darab sertést és a pénz a sertések kiváltására szükséges. Amikor a pénzt megkapta, nyomban bérkocsiba ült és Staribecsejre szökött.

— **Az „Élvált asszony”.** A szubotocai „*Tipograph*” sportegyesület műkedvelő gárdája január 11-én vasárnap a Városi színházban pater *Vazul szegény gyermekei javára* előadja az „*Élvált asszony*”-t Reiter Ilonka és Rackó Ilusal a főszerepekben.

— **A szubotocai zsidó Nőegylet jelmezestéje.** A szubotocai zsidó Nőegylet január 10-én, szombaton este a Lloyd összes termeiben tartja jótékony-célú bazárral egybekötött jelmezestélyt.

— **Szinpadi zene mint vigalmiadó-probléma.** Bécsből jelentik: A Raimund-Theater a minap bemutatta *Wedekind* „*Franciska*” című drámáját. Ebben a darabban, az egyik felvonásban a jazz-band játszik a színpadok mögött, mire Breitner tanácsos, Bécs város vigalmiadó-felügyelője, arra a meggyőződésre jutott, hogy a *Wedekind*-drámát a színpadon felhangzó zene következtében a zenés darabokat megillető 30 százalékos vigalmiadóval kellene sújtani. Nagy volt ezért a riadalom a színházak körében és még nagyobb a derűtlenség irodalmi körökben. Csak hosszas tárgyalások után sikerült a tanácsost álláspontja tarthatatlanságáról meggyőzni, mire elállt szándékától. A dráma után tehát csak drámai vigalmi adót kell fizetni.

— **Értesítés.** Dr. *Perazics* Bozsidar törvényszéki orvos értesíti barátait és ismerőseit, hogy az idén január 9-én kivételesen nem ünnepli meg szülványát, mert ezidőszent nem rendelkezik a vendégfogadáshoz szükséges helyiségekkel.

— **Anita Berber férjhez megy hatvanéves menedseréhez.** Bécsből jelentik: Anita Berber, akinek egy hitelezési csalás miatt legutóbb a berlini rendőrséggel gyűlt meg a baja, vendégszereplésre elszereződött egy bécsi mulatóhelyre, ahova azonban nem mehet, mert meztelen táncai miatt még régebben kitiltották Ausztriából. Hogy föllépését lehetővé tegye, menedserre, a hatvanéves Döri-Deutsch színházi ügynök elhatározta, hogy hamarosan nőül veszi. Az eljegyzés telefon útján történt meg Szilveszter éjszakáján Bécs és Berlin között és Anita Berber, aki már hatszor volt férjhez, boldogan mondott igent. A bécsi vendégszereplés után a táncosnő oroszországi turára megy a menedser-férjével.

— Még nem sikerült Marxnak a kormányalakítás. Berlinből jelentik: Marx kormányalakítási tárgyalásai csütörtök estig nem vezettek eredményre. A csütörtökre várt kormányalakítás elmaradt. Pénteken Marx újabb tárgyalásokat kezd a pártokkal.

— Gyűjtenek Angliában a düledező londoni Szent Pál székesegyház újjáépítésére. Londonból jelentik: Az angol főváros egyik legfelségesebb építészeti remeke, a Szent Pál székesegyház veszedelemben forog, mert alapzata megsüppedt és kupolája süllyedt. A város építészeti hivatala felszólította az egyházi hatóságot, hogy haladéktalanul végeztesse el a tatarozási munkákat és a pilléreket támassza alá. Egy szakértő bizottság megállapította, hogy a kupolát le kellene venni és ezért a templomot néhány évre be kellene zárni. A Times mai számában felhívást közöl országos adakozásra, hogy Londonnak ezt az ősi műremekét meg lehessen óvni a pusztulástól.

— A magyar belügyminiszter nem engedélyezi a margitszigeti játék-klubot. Budapestről jelentik: Szó volt arról, hogy a Margitszigeten külföldi tőke bevonásával játékkaszinót fognak létesíteni, sőt a legutolsó napokban az a hír terjedt el, hogy a belügyminiszter a kaszinó működését máris engedélyezte. Rakovszky Iván belügyminiszter azonban hivatalos nyilatkozatban határozottan megcáfolta az engedély megadásáról szóló híreket. „Nem adok engedélyt új kártyaklub létesítésére, sőt azokat is főszozlatom, amelyek üzletszerűen foglalkoznak a kártyázók felhajtásával.” A fővárosban működő klubok kíváncsian várják a belügyminiszter kijelentését követo eseményeket, vajjon valóban betiltják-e egyes kaszinók működését a túlzott szerencsejáték folytatása miatt.

A nőgyógyász felmezei-estélyén résztvevők kényelmére Reményi fotóművész a helyszínen a titkári szobában saját konstrukciójú 2000 gyertyafényű vilnyilámpával művészi fényképfelvételeket eszközöl.

A »Bačka« bélyeggyűjtő egyesület f. hó 25-én, vasárnap délután 2 órakor tartja rendes évi közgyűlését a Szécsiféle bélyegkereskedés helyiségében. Az összes bélyeggyűjtők felkéretnek a megjelenésre.

KINTORNA

●●●

A szubotici Lloydban odamegy valaki egy közismert speditörhöz és megkérdi tőle:

— Mondja, hány óra van?

A speditör előveszi kronométermét:

— Öt perc hiányzik a négyből, — feleli.

— Jellemző, — szól erre a másik — maga csak ránéz az órára és máris hiányzik belőle.

*

Spekuláné újban nemcsak a könyvesboltokat kultiválja, hanem a műkereskedéseket is. Legutóbb Zagrebban volt látogatásban s ott potom áron vásárolt egy egészen jóminőségű tájképet. Amikor hazaérkezett, első dolga volt az új akvizíciót megmutatni a férjének.

— Mit szólsz az izléseshez?

— Nagyon szép festmény, — jelentette ki óvatosan Spekula — de meg kellett volna venni a pandaniát is.

Másnap Spekuláné beállított Balog Lina boltjába.

— Kérek egy pandaniát, — mondta a kisaszonynak.

— Minek legyen az a pandanja? — kérdezte csodálkozva az elárúsító.

Mire Spekuláné fölényesen leintette: — Mi köze hozzá?

*

Schön tata a következő rébuszt adta föl:

— Van egy folyó és egy kutya. A kutyanak valamilyen okból át kell a folyón kelni. Hid nincs rajta, csónak, vagy hajó nincs a közelben, átúszni nem szabad neki, átrepülni nem szabad neki, mással nem szabad neki átvitetni magát. Hogy megy át ez a kutya a folyón?

— Schogy, — válaszolt a kérdező.

— Dehogynem.

— Ezt nem értem. Ha nincs hid és csónak és ha átúszni, átrepülni, vagy mással átvitetni nem szabad neki magát, hogy juthatna akkor mégis át a folyón?

— Roppant egyszerűen.

— Hogyan?

— Hát úgy, hogy átúszik.

— De hiszen nem szabad neki átúszni.

— Mégis átúszik, — felelte Schön tata a legnagyobb lelkiyugalommal.

KÖZGAZDASÁG

●●●

Forgalmi korlátozások

a subotici és egyéb vasutigazgatóságok területén

A subotici vasutigazgatóság területén további intézkedésig szünetel a Kikinda—Zombolyán keresztül Románia felé irányuló mindenféle, akár darab-, akár kocsirakomány-küldemény felvétele és továbbítása, mert a román vasutak Zombolyán nem veszik át az S. H. S. kirakodásban feladott küldeményeket. A külföldi tranzitküldemények nem esnek a korlátozás alá. Az utas- és podgyászforgalom szabad, de a podgyászokat a kikindai vámhivatalnál kell elvámolni.

Zagrebi vasutigazgatóság. A fiumei Thon di Revel-kikötőbe való árufeladás még nem szabad. Fiume állomás, vagy Fiume loco S. H. S. és Szusák állomás között szünetel a közvetlen forgalom a parti vasuton. A Szusákról Fiumébe irányítandó küldemények utiránya: »via Bakar«, a fuvarlevélen megjelölendő. A Fiume loco, Fiume S. H. S. loco, vagy Fiume transit küldemények nem szállíthatók vámolás végett Szusák állomásra. A Pémonostor-Baranjszko Petrovoszeló közt vonalon a közlekedés még nem állt helyre. Az »Egysült bányák r.-t.« számára Bosanski Noviba szóló küldeményeket további intézkedésig nem veszik fel. Az export-szállmányok (transitó Pémonostor) vámolás végett Oszijek állomásra nem irányíthatók, hanem a szállítmányok elvámolása Pémonostor állomáson történik. A belvel cukorgyár részére, Pémonostor állomásra, csak annyi cukorrépat vesznek fel, ahány vaggont erre a célra az egyes állomásoknak rendelkezésére bocsátanak.

Ljubljani vasutigazgatóság. Ljubljana állomáson (főpályaudvar) vámolnak el minden export-szállmányt, a feladónak a fuvarlevélen kifejezett kívánságára, továbbá ha hiányosan csak »Ljubljana« jelzés van a fuvarlevélen.

Ezenkívül a transitó Postojna export-szállítmányokat, a vámolásra vonatkozó külön jelzés hiánya esetében, végül mindazokat az exportküldeményeket, amelyek a vámelőírások szerint Ljubljana-ban kell vámolni. Bistrica Bohinjko Jezero állomáson az Olaszország felé irányított export vámolását korlátozzák.

Beogradi vasutigazgatóság. Allandó korlátozás a Beograd állomásra irányított robbanóanyagok és gyúlékony folyadékok tekintetében.

Szarajevói vasutigazgatóság. A zárt vagonokban lévő, Bosanski Brod loco és Boszniába, Hercegovinába, Dalmáciába szóló kocsirakományárak reexpediója tilos. Kivétel a külföldről jövő vámküldemények. Bosanski Brod transitó csak tisztán zárt vagonok küldhetők, a nyitott vagonokra ez a korlátozás nem vonatkozik.

SPORT

●●●

SzMTC—Pincérek 1:1. A kemény hidegben a csapatok nem igen vették komolyan a játékot. A pincér-legénység meglepően jól tartotta magát és komoly munkát adott a két budapesti vándorral megerősített SzMTC-nek.

München:

Gradjanski—Wacker 3:3. Erős, kemény küzdelem. A Gradjanski gyönyörű finissel egalizál.

Genova:

FTC—Vercelli 3:0. A magyar csapat szép játékkal győzött.

Frankfurt:

MTK—Frankfurt válogatott 1:1.

Darmstadt:

Vasas—Sp. Regensburg 4:3.

Regensburg:

Vasas—S. V. Regensburg 4:3.

Busto Arsizio:

NSC—Pro Patria et Libertate 2:2.

Alexandria:

Hakoah (Bécs)—Alexandria 4:2.

London:

Uj-Zeland—Anglia (Rugby) 17:11.

Összeállították a magyar válogatott csapatot. Budapestről jelentik: Az Olaszország ellen szereplő válogatott csapatot a következőképp állították össze: Zsák — Fogl II., Fogl III. — Fuhrmann, Kleber, Blum — Rémay III., Takács, Orth, Spitz, Kohut.

— Európa jégshokki bajnoksága. Prágából jelentik: A Prágába tervezett Európa bajnoki jégshokki tornát az enyhe időjárás miatt a Csorbatón rendezik. Míután Franciaország és Svédország lemondott a részvételről, mindössze négy nemzeti csapat fog küzdeni Európa bajnokságáért. Összesen hat mérkőzés lesz, amelyek programja a következő: Január 8: Ausztria—Csehszlovákia, Belgium—Svájc. Január 9: Svájc—Csehszlovákia, Belgium—Ausztria. Január 10: Ausztria—Svájc, Belgium—Csehszlovákia.

E. SZECSI

PHILATELIA

bélyegkereskedés Subotica főpostánál
Legújabb album: Michel 1924—25. albumok minden nyelven az aukción. Bélyeggyűjtőknek való a post megkeresésére küldök. — Megvételre keresek használt jugoszláv bélyegeket.

TŐZSDE

●●●

A dinár külföldi árfolyamai

1925. január 8.

Budapest deviza 1172—1192, valuta 1192—1198.

Berlin deviza 6.94—6.96, valuta 6.89—6.93.

Bécs deviza 1170—1174, valuta 1165—1171.

Prága deviza 56—56.50, valuta 55.75—56.25.

Newyork 154.

Zürich, jan. 8. Zárlat: Beograd 8.4750, Newyork 513 ötnyolcad, London 24.50, Brüsszel 25.65, Milánó 21.70, Amsterdam 208.45, Berlin 122 egynyolcad, Bécs 72.25, Szófia 3.75, Prága 15.4725, Budapest 71, Bukarest 2.65.

Beograd, jan. 8. A tőzsde ünnep miatt zárva.

Budapesti terménytőzsde, jan. 8. A terménytőzsdén kenyérmagvakban az irányzat tovább szilárdult, az áriolyamok emelkedő tendenciát mutatnak. Az árukiálat változatlanul jelentéktelen, a kereslet a malmok részéről fokozódó, azonban nagyobb tételekre nincsenek eladók.

Az amerikai piacokról nem egyenletes irányzatot jelentenek. Csikágóban májusi buza 1.75, a tengeri 1.25, a rozs 2 háromnyolcad centtel emelkedett. Newyorkban a buza 1.75 centtel drágult.

A budapesti tőzsdén nyitáskor 557.500 koronával kínálják a 77—78 kilogram fajsúlyu búzát. A tegnapi árnál 5000 koronával magasabb pénzajánlat van rá, vagyis 550.000 korona.

Rozsban mindössze néhány vagon árut kínálnak 440—442.500 koronával, 437.500—440.000 koronás pénzajánlat van rá.

A takarmánycikkék közül ma is csak tengeriben van jelentékenyebb forgalom, 265.000—267.500 koronát fizettek a prompt morzsolt tengeriért. Egyéb takarmánycikkékben a tőzsde elején nincs üzlet, kínálat alig van.

A lisztüzlet változatlan. A malmok 9200 koronás duplanullás alapon kalkulálják februárra és márciusra a lisztet.

Chikagói gabonátőzsde, jan. 8. Buza májusra 179.75, Buza júliusra 155, Buza szeptemberre 147.25, Tengeri májusra 128.875, Tengeri júliusra 129.75, Tengeri szeptemberre 129, Zab májusra 62, Zab júliusra 62, Zab szeptemberre 58.5, Rozs májusra 155.875, Rozs júliusra 138.

Newyorki gabonátőzsde, jan. 8. Buza őszi vörös 202.75, Buza őszi kemény 193.75, Tengeri 141.375, Liszt sp. w. cl. 750—825. Az irányzat búzánál egyenletes, tengerinél szilárd.

Vizállás

Novisadról jelentik: A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek csütörtöki állása a következő: Duna: Bezdán 44 (+2), Bogotjevó 102 (+2), Palánka 58 (2), Novisad 36 (+3), Zemun 30 (—), Panesevó —20 (—), Dráva: Marjbor 36 (—2), Zakani —132 (—), Terezinopolje —92 (—), Donji Miholjac 11 (—1), Oszijek 10 (—1), Száva: Zagreb —68 (+2), Sisak 0 (—), Jasenovac 126 (—8), Brod 127 (—6), Samac 54 (—1), Mitrovica 130 (—), Beograd —71 (—), Tisza: Bece —136 (—2).

SCHICHT-szappan a SZARVAS védjeggyel

a világ legjobb és használatban legolcsóbb szappana

Ügyeljen a SCHICHT névre és a SZARVAS védjegyre.

EREDETI

5125

Kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap koncert a STEINER cukrászdában

NYILTTÉR.

„DAMA”

FEHÉRNEMÜSZALON

Tolstojeva (Ódor) ul. 21

Jutányos áron készít:
női- és gyermek-
fehérneműt, hozott
és saját anyagból,
azonkívül
pyjamákat, ágygar-
niturákat, stórokat
stb. a legszebb kézi-
munkával. 9007

Fiam, Gutwein Frigyes tudtom és be-
leegyezésem nélkül házamat elhagyta. Fi-
gyelmeztetek mindenkit ezen az uton, hogy
nevezetlnek az én számlámra sem hitelt,
sem kölcsönt ne adjon neki senki, mert
én tartozásait vagy más adósságait nem
fogom kifizetni.

Feketió, 1925. január 5.

155

Gutwein Mihály

FILIP BUZAŠ KR. SUDSKI IZVRŠITELJ U SUBOTICI

Izvrš. br. 679/1924.

Dražbena objava.

Potpisani suds i izvršitelj na osnovu §-a 102. zak.
čl. LX. od 1881. objavljuje, da će one pokretne, koje
su us ed odluke broj G 5669 1924. subotičkog kr. sres-
kog suda u korist ovrhovoditelja firme „Muči i dru-
govi“ zastupan po advokatu Dr-u Juliji Ruby iz Su-
botice radi namirenja 3585 Din. glavnice i spp. po-
pisane i na 37.000 Din. procenjene i zapljenjene, poi-
mence oprema za gostiona i nameštaje, na temelju
odluke broj Gn. 8976/1924. subotičkog kr. sreskog
suda na javnoj dražbi prodati.

Dražba će se održati dne 10. januara 1925. pre
podne 9 sati u subotici I. krug Vojnovičeva ulica broj 1.
Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti
kupljeni stvar po §-a 107. i zak čl. LX. od 1881.

Subotica, dne 22 decembra 1924 god.

142

Filip Buzaš
kr. sudski izvršitelj.

Poziv

Concordia Pokopno Udruženje će 14. januara u 10
pre podne u prostarijama Poljoprivredne i Založne
Banke održati

osnivajuću glavnu skupštinu

na koju članove ovim putem poziva.

Tárgy:

1. Izbor dobno predsednika, privremenog perovode
i 2 overoviteja zapisnika. 2. Utvrđenje osnovnih pra-
vila. 3. Izbor činovništva, odbora i računovispišača. 4.
Eventualni predlozi.

Subotica meseca januara 1925.

128

Osnivači.

Meghívó

A Concordia Temetkezési Egylet f. évi január hó
14-én délelőtt 10 órakor a Poljoprivredna i Založna
Banka D. D. helyiségében tartja

alakuló közgyűlését

melyre a tagok ezennel meghívtnak.

Tárgy:

1. Korelnők, ideiglenes jegző megválasztása. 2.
Jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése. 3. Alapszabályok meg-
állapítása. 4. A tisztikar, választmány és számlaigazgató
bizottság megválasztása. 5. Esetleges indítványok.

Subotica, 1925. január hava.

127

Alapítók.

A sombori zsidó ifjusági egyesület fel-
kéri mindazon tagokat és nem tagokat,
kiknél az ifjusági egyesület pecsétjével el-
látott és az egyesület tulajdonát képező
könyvek vannak, hogy azokat Spitzer Vilmos
cipőüzletébe haladéktalanul beszoigáltatni
sziveskedjenek.

148

A választmány.

AUTOMOBILIA SUBOTICA

AUTÓ- és MOTORVÁLLALAT

Bledska és Skadarska ulica — Telefon 151
(Heisler fürdő mellett)

FIAT

TORINÓI GYÁR VAJDASÁGI LERAKATA

Fiat-kocsik állandó kiállítása

MICHELIN

GUMMI GYÁRI LERAKATA

GANZ-DANUBIUS

gyártmányu expozíció és villamos motorok
lerakata

Loebersdorfi His Diesel-motorok

A Vajdaság legmegbízhatóbb állandó softörképző tanfolyama
Autók garagirozisa és karbantartása. Benzín, olaj,
alkatrészek.

Modern nagy javítóműhely

Használt kocsik bizományi eladása

ELADÓ

Fiat 501 versenykocsi, új, 122 km óránkénti sebesség
Daimler 24 HP négy ülésee, önindító, villanyviágítás
Fiat gyorsheherkocsi két tonna hordképességgel,
generáljavitva

32 3 1/2 HP egyhengeres motorkerékpár, majdnem új.

VADÁSZOK

vadászfegyver, lőszer és felszerelési szükségletüket
legelőszóbban

V. BATA SIN

cég SUBOTICA Kralja Aleksandrova ulica 7 szám
vadászati cikkek nagykereskedésében szerezhetik be

Az ország legjobb felszerelt vadászati szaküzlete

Óriási raktár! Óriási választék!

Janssen Fils & Co. Lüttich

Anciens Etablissement Pieper Lüttich

Fabrique Nationale Lüttich

I. P. Sauer Suhl

M. Ogris Ferlach

gyártmányu fegyverekben.

Raktáron minden kaliberben.

Óriási raktár: Vadásztöltényekben, hívelyekben,
s mindenféle felszerelési cikkekben.

Nagyban. Kicsinyben. Árjegyzék ingyen

Vilanyerőre berendezett modern puskaműves

műhely elsőrangú külföldi fegyvermester veze-
tése alatt. — Elvállalok fegyverjavítást, felújítást,
brunirozást stb., stb. teljes jótállás mellett.

TRAFIKANT GABOR ELŐNYAJÁNLATA

Telefon 4-65. SUBOTICA Telefon 4-65

a „ZORKA”

Első Jugoszlávai Vegyipar R. T. képviselőtében

Sósav, Kénsav, Accumulatorsav,

Rézgalic, Vasgalic, Glaubersó,

6192

Calcionalt Sulfat

„SHELL-COMPANIE” képviselőtében:

„SHELL” gépolaj

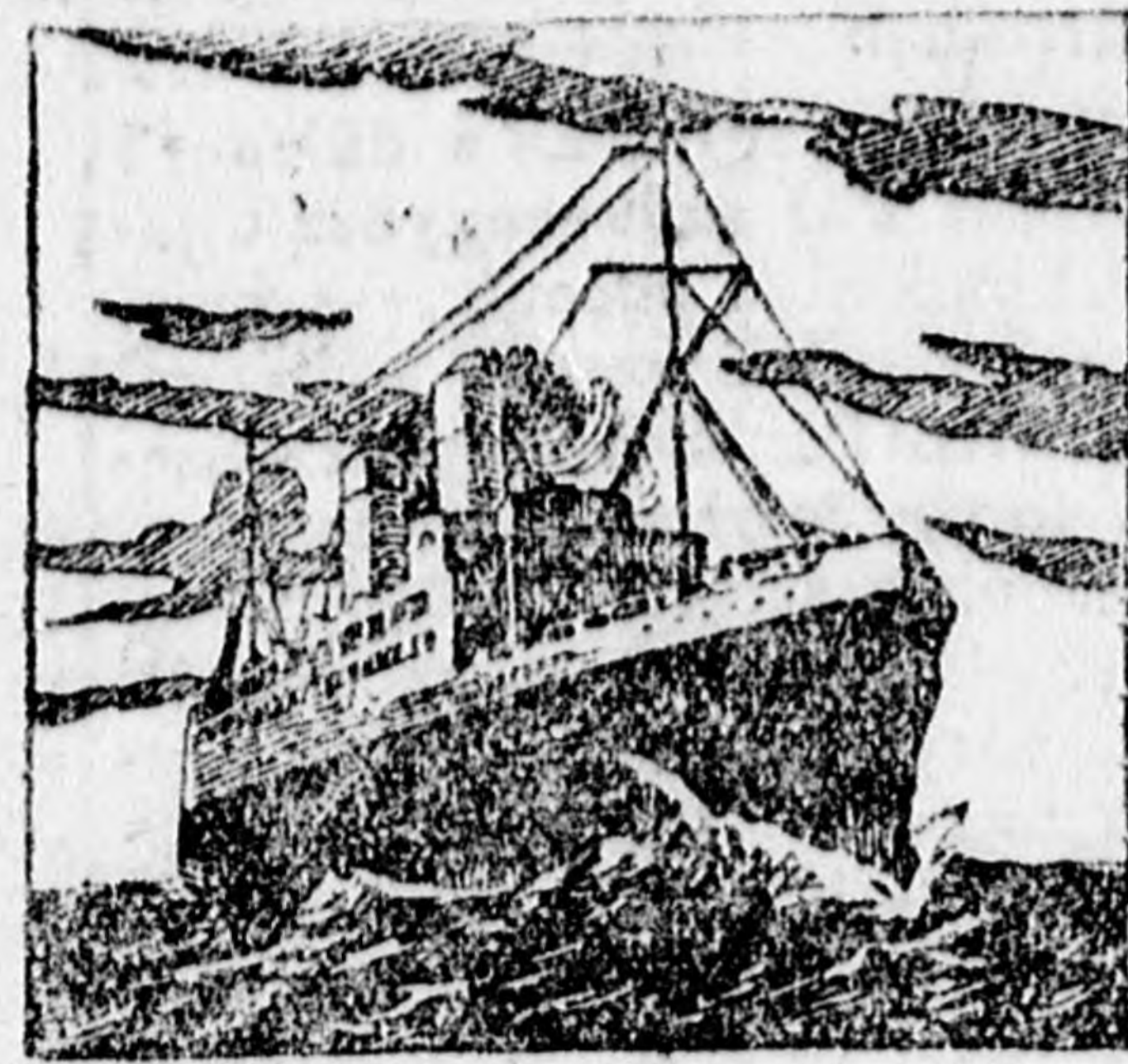
„SHELL” hengerolaj,

„SHELL” padlóolaj,

„SHELL” nyersolaj (motorolaj)

„SHELL” benzín

„SHELL” petroléum.

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Rendszeres személy- és áruforgalom

Hamburg—Cherbourg—Southampton-ból
Newyorkba és Kanadába Cherbourg—
Liverpool—Southampton-ból Délamerikába

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires
Sanpaolo III. osztályu fülkék 2 és 4 ágygal

KÉNYELEM GYORSASÁG BIZTONSÁG

Levelezés minden nyelven

JUGOSZLÁVIAI VEZÉRKÉPVISELET:

Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviseltek: Beograd: Karagjorgjeva ul. 91.

Ljubljana: Kolodvorska 26. — Vel. Bečkerek:

Kralja Aleksandra 4. Sürgönycim: „Roymailpac”

Bosznia, Hercegovina és Dalmácia részére: Srpska

Prometna Banka Sarajevo és Gruzban. Sürgöny-
cim: „Prometna Banka” 3145

„ADAROS”

Hemzetközi Szállítványozási és Vámkövetítő Iroda

Subotica

Táviratcím: Adaros. Telefon 423. Vilsonova ul. 8.

Végez

mindennemű be-, kiviteli és transito
vámkövetítést gyorsan, kulánsan és
szakszerűen.

Olaszország, Csehszlovákia, Ausztria és
Magyarország legnagyobb szállító-
vállalataival közvetlen összeköttetés.
Külföldi szállításoknál kérjen tőlünk
áránajánlatot.

Sombor legelőkelőbb és legjobb étterme a
szerdán és szombaton délután tea-tánc.

Kafe-Restaurant „Beograd”. Minden kedden és csütörtökön este shymmi,
Tulajdonos: özv. Lukács Józsefné, a vasuti restauratio 10 éven át volt tulajdonosa.

GOLDFAHN BERTALAN és TÁRSA

Telefon 201 **SOMBOR** Telefon 201
Sürgöny: GOLDFAHN BERTALAN

5360 kalóriás környe (tatai) aknaszén
vezérképviselése

Elsőrendű **RALJAI** portlandcement

„**SALONIT**“ asbestcement tetőfedő

„**GROSIT**“ aszfaltszigetelő és tető-
lemezek, valamint kátránytermékek
vezérképviselése és bizományi raktára

LEYKAM-JOSEFSTHAL papirgyári le-
rakat és csomagoló papírok raktára

„**ISKRA**“ paraffin, compositio és
stearin gyertyák

HERZ szalámi

„**OROSZLÁN**“ keményítő és dextrin

„**MIGNON**“ csokoládé és kakaó,
elsőrendű német gyártmány

Montecatini kékítő, sicíliai kénpor, raffia,
valamint gipszek képviselése.

Sentán

a főtéren 25 éve fennálló
jól bevezetett
**uri, női és rövidáru-
üzlet**
családi okok miatt
eladó

Érdeklődni lehet
Özv. Pehaim Ferencné
tulajdonosnőnél, Sentán 46

A szegedi szőlőkben

a párhuzamos uton, kert-
ben épülő csa áci ház f.
évi május hó 1-től kiadó
3 évre.

Mivel a ház még épül-
félben van bérlet netáni
igényei még figyelembe
vehetők. Csak olyanok
jelentkezzenek akik a
megállapított házbért 3
évre előre kifizetni képesek
Bővebb felvilágosítással szolgál

Karsai Bertalan

Liszt-, gabona-, komló-, szalma-, gyapju.

ZSÁKOK PONYVÁK

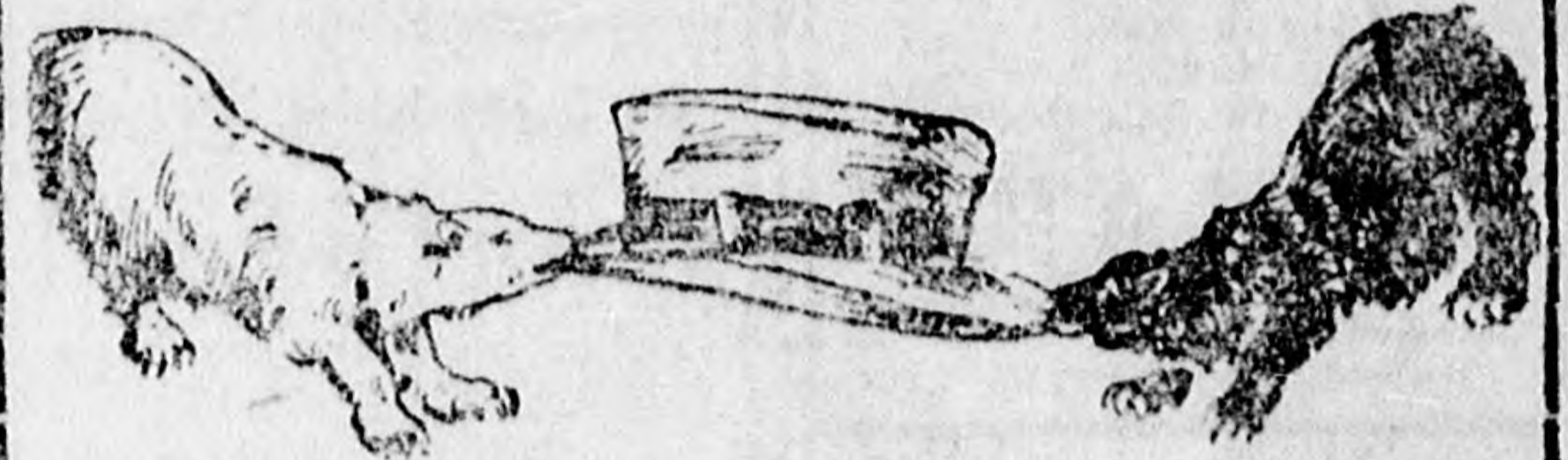
legolcsóbban kaphatók

Schossberger és Hered cégnél Novisad
Futoški put 13. Telefon 531. Távirat „Hessián“.

A Vojvodina nagyobb városában levő ve-
gyészeti gyár keres azonnali belépésre
feltétlen mérlegképes könyvelőt magyar,
német, szerb nyelvismerettel. — Csakis
elsőrangú munkaezők adjanak be ajánlatot,
referenciák és fizetési igények megjelölésé-
vel „Perfekt“ jellegével a kiadóhivatalba.

145

Sapka és kalap különlegességek

legolcsóbb beszerzési forrása. — Állandó raktár
valódi Borsalino kalapokban

WEISZ HENRIK SUBOTICA

Jela i eva ulica 5. — Kiskápolna mellett

Cipészek és csizmadiák
figyelmébe!

**KAPTAFÁKAT
SÁMFÁKAT**
a legmodernebb kivitelben készít
CSÁNYI JÓZSEF SOMBOR

Strossmayerova ulica 2.

Nagyobb rendelésnél árengedmény.

Tanoncot felveszek. Ortoped munkák vállaltak!

Hat új Milkó könyv

Most jelent meg! Most jelent meg!

Firenzei eset és egyéb elbeszélések
A miniszter bagája (Mosolygó történetek)
Spekuláné és társai (Egy Kötet vidámság)
Asszonyok (Novellák és egyebek)
Irók és könyvek (elbeszélések és tárcák)
Baedeker írásából (Novellisztikus dolgok)

EGY-EGY KÖTET ÁRA 60 DINÁR

Megrendelhető a szerzőnél Subotica Zrinjski trg 28.

utazót

Elsőrangú technikai üzlet Novisadon ke-
res ügyes és agilis

ki a gép- és vasáruszakmában jártas,
horvátul, németül és magyarul beszél.
Ajánlatokat az eddigi tevékenység, referen-
cia és fizetési igények megjelölésével
„101 Utazó“ jel alatt **SCHMOLKA**
hirdetőirodába Novisad, Futoški put 2.
intézendők. 163

ELSŐ IRODAMUNKÁERŐ

ki a német és horvát evelézésben
perfekt, jelentékeny technikai üzlet
részére Novisadon **kerestetik**.
Ajánlatok, referenciák és fizetési igé-
nyek megjelölésével „Tartós állás“
jelige alatt **SCHMOLKA** hirdetőirodába
Novisad, Futoški put 2. intézendők. 162

HEGYI női konfekció áruháza

Subotica Aleksandra u. 7
Nagy karácsonyi és ujévi vásár!
Az összes téli áruk mélyen leszállított áron
kerülnek eladásra.

Crep de chine estélyi ruhák 750 dinártól
Selyemtrikó jumperek — — 180 dinártól
Kötött gyapju jumperek — 90 dinártól
Kérem kirakataim megtekintését!

Küldjön 80 Dinárt

és kap postán, bérmentve, komplett
PING-PONG
(asztali tennisz) játékok
Braća SPITZER faárugyár, Subotica 132

MIRJAM TÖRÖKKÁVÉ

a legkitünőbb, kapható 1/4, 1/2, 1, 2, 4 és 5 kg.-os
csomagokban 50 dinarért kg.-ként. — Utánvéte és
csomagok 5 kg.-tól feljebb.
KALCINA & VUKADINOVIC
kávépörköldé és ügynökség
NOVISAD, KRALJA ALEKSANDRA ULICA 7. 143

Dr. SZEGŐ K. SZANATÓRIUMA

felnőttek és gyermekek számára

ABBAZIA (Italia)

Hízó, edző, diétikus kurák. Szívbeteg, érelmeszesedés
anyagcsere, nő- és idegbajok gyógyítására elsőrangú
gyógyintézet.

7 éven felüli gyermekek kísérel nélkül is felvételnek.

Alkalmi vétel!

Velikibečekerek központjában rekvizitálástól mentes
négy szobás, kelő mellékhelyiségekkel rendelkező,
legmodernebbül épült **új ház eladó**.

Béga hirdető és közvetítő Velikibečekerek, a főpos-
tával szemben. 51

Eladó egy BENZ gyártmányu benzinmotor favágásra

kukoricamorzsolásra és
egyéb ipari célok a
k. k. mas.

Ugyanott 250 kg.-os fizeses
mélleg, üzleti-, irodai állva-
nyok, nagy kád, kisebb kád
és egy nagy dézsa eladók.
Novisad, L. Kostića ulica 19.
102

Asztalosok és butor- gyárosok figyelmébe!

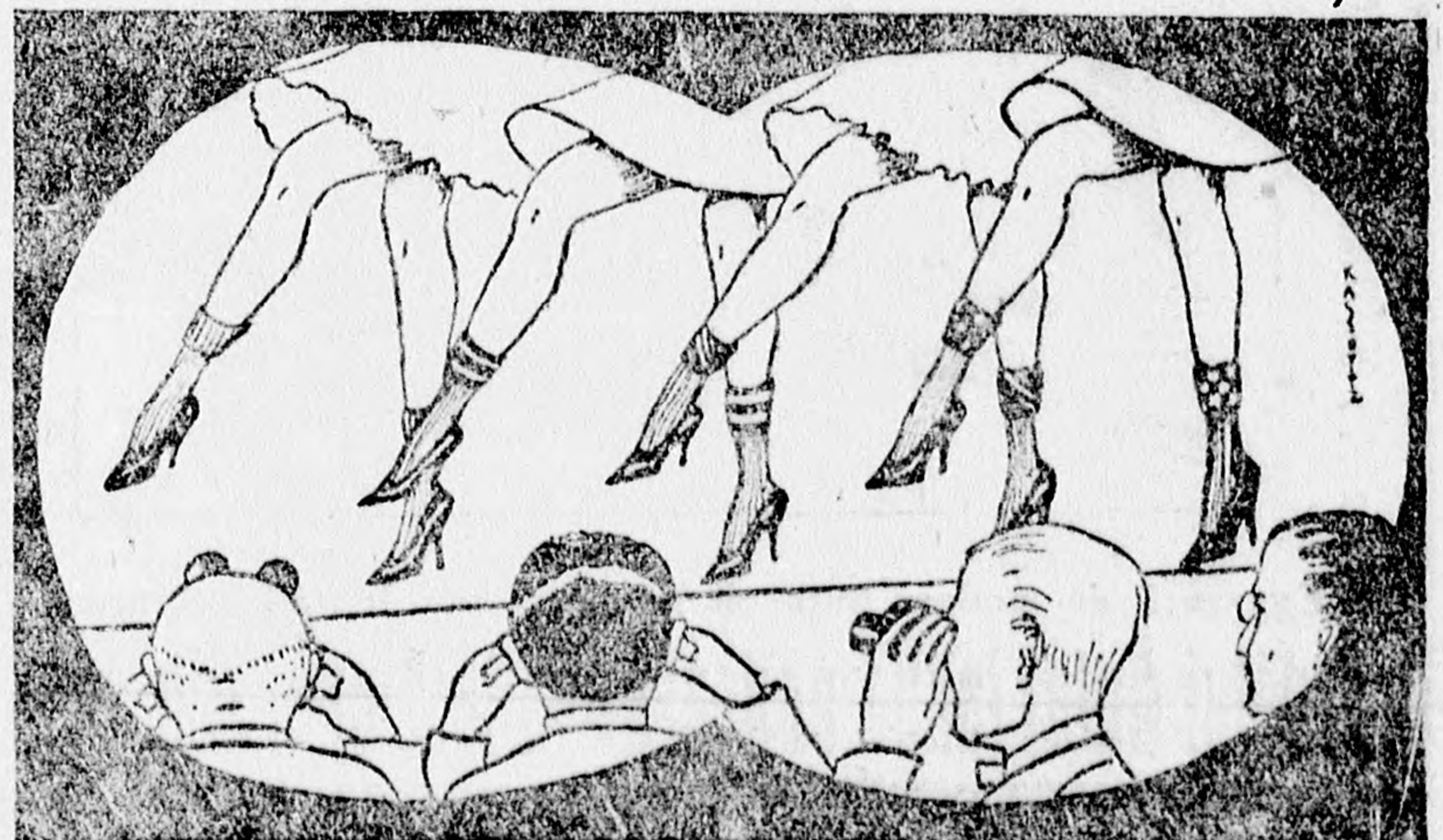
Furniért a mai naptól bármely
mennyiségben az alábbi árban
bocsátok eladásra:

Dió furnir Din. 1.75
Cseresznye furnir Din. 1.—
Blied furnir Din. —.50
Körte furnir Din. 1.—
Mahagoni furnir Din. 1.4-ig
Pálisander furnir Din. 1.4-ig
Javor furnir Din. 1.—
Madár javorfurnir Din. 4.—
Cérom furnir Din. 6.—
Tája kgr. 200. — Dinár

URBAN GREGEĆ PETROVARADIN

(a Várfejjáróval szemben)
Postacsomagot is küldök.

A LEGUJAB BDIVATU

bokavédő harisnyák legolcsóbban kaphatók
BECK JENŐ könyvtáru készítőnél, Subotica
Pašićeva ul. 8. Gőzfürdő mellett

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Január 8-11 osut. - vasárnap
Világatrakció! Régióta várt
filmek!

COVERED WAGON

James Cruse rendezésében készült hatalmas mű Amerika és főfőjének meghódításáról. 6 felv.
Hírfoglalás. Felhők és indánok harca. 5-6 perces közt. Az utolsó mohikán.

Zenekari kísérettel.

Jön! Jön a Korzóba színházi csapány DARVAS LILI művésznő, a Vörös malom ünnepeit Mím-párat újabb alakításra

Január 8-9 osut. - péntek

Eddie Polo „A petroleum király” II. rész 10 felv.

Az uszó tárna

Január 10-11 péntek - szombat

III. Befejező rész Az aranyfolyam

FRU-FRU

LEVELEZÉS

Kilaloe. Levele van a kiadóban. G...n. 172

ÉBRESZTŐ ÓRÁK

70 dinártól, aranyléc 110 dinártól.
Ezüst és borostyán szipkák nagy választékban

SOK LAJOS

órás- és ékszerész
Subotica, Rudičeva ul. 4.

FOGLALKOZÁS

Szerb-német levelező keres mellékfoglalkozást, napi két órára (beszél keveset magyarul is.) Cim a kiadóban. 177

Szofőr nagy gyakorlattal állást keres. Megkereséseket „Szakkéztes” feljére a kiadóba. 178

Szakkéztes téglacémmester állást keres. Csak modern körkemencéhez pályázom. Cim a kiadóban. 183

LIKÖR-ESSENCIÁK

nagy választékban kaphatók
PINTÉR FERENC gyógyszerárban
A nagytemplom mellett 8934

Varrónó kabátokat, köpenyruhákat, ituruhákat jurtányosan készít. Házhoz megy. Cim a kiadóban. 175

Szerbül magyarul beszélő gyorsíró(nő) azonnalra felvétetik. „Progres”. Aleksandrova ulica 9. 137

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és ciruzó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőközlétekhez válaszbelvélj megküldendő.

Levelezőt vagy levelezőnőt, német, magyar, szerb nyelvtudással, gép- és gyorsírással keres Hirschhauser Imre gabonakereskedő. Vel.-Kikinda. 169

Fiataltisztességes szofőr, jó praktissal állást keres. Fizetés meg egyezés szerint. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek. 120

Főmunkár, józan, munkaszerető, állást keres azonnali belépésre. Megkereséseket „Józan” feljére a kiadóba kér. 98

Fejkorpá

gyökeresen távolít 912
Kumerkamer-fés e
korpakrém - Sombor

Fésű- és mantlizó-szerek felvételnek M. König kefévárban. B.-Topolán. 3

Ügyes kiszolgáló vagy férfi a rövidáru szakmában keresetlik. Szerbül tudók előnyben. Szakismeret feltétlen szükséges. Cim a kiadóban. 10978

Dívátáru-, kalap-, cipőkereskedősegéd január 15-re segédi vagy raktárnoki állást keres helyben vagy vidéken. Cim a kiadóban. 4

VÉTEL-ELADÁS

Zongorák, pianók csakis elsőrendű gyártmányok. 12-18 havli részletfizetésre, 10 évi időtállással, nagy választékban kaphatók Raab Károly hangszerkészítőnél Somborban. Zongorajavítást, hangolást elvégző helyben és vidéken, mellet szakképzett munkásjával végeztet. 8545

Tüziia, bükkhásábiából vágott, valamint elsőrendű hasábia házhoz szállítva és vagonútban legelőcsőbb napi áron, továbbá angol brikett kapható Morvai József faüzletében. Senčanski put 42. Telefon 91. 10145

Tüziia: száraz bükkia, aprított, a legelőcsőbb napi áron házhoz szállítva. Schlanger Makso, Skotus Viator 82. Rajčeva 9. Telefon 648. 9733

Iókarban levő két négyméteres cilinderszita és egy hatméteres sikszita. Magyar Gazdasági gyártmány. eladó. Albert-malom Senta. 22

Egy darab Magyar Gazdasági gyártmányu, hatméteres sikszita és két darab négyméteres cilinderszita, egészen jó karban, eladó. Albert-malom, Senta. 30

Antik keresztöltéses butor eladó. Cim a kiadóban. 131

Üres zsákok és ládák nagy mennyiségben kaphatók Sugar Manó cégnél. 160

Sokszorosító gép, Gestättler-féle, kitűnő állapotban, eladó. Bővebbet Engl varrógépüzletében. 134

Egy négyszobás családi ház kerttel, azonnal beköltözhető, szabad kézből eladó. Senčanski put 21. 77

REUMA

Orvosi tapasztalat bizonyítja, hogy reuma, csusz, izület, fájdalnak a kártékony anyagoknak a hely testből való kiválasztásával gyógyíthatók

Az én teljesen ártalmatlan és méregmentes gyógyszer-trinkturám már sok ezer ember meggyógyított.

INGYEN

kapj meg kuratásítást, hogy Orv. s megmenetőljön ettől az alattomos betegségtől.

Számos elismerőlevél. Irjon azonnal:

AUGUST MÄRZKE
BERLIN - WILMERSDORF

Bruchsalerstrasse 5, Abt. 313. 140

Betegség miatt eladó vörösmartini első teglagvár 3 hold területtel, teljes felszereléssel együtt. Megkeresések Báló-trafik, Bezdán. 102

Alig használt ebéd- és konyhaberendezés eladó. Tolstojeva ul. 14. 134

Eladó ház jóforgalmu helyen vendéglővel, teljes berendezéssel. Bárnikor átvehető Somborban, N. Pasiča ul. 2. 121

Két éves, Máv. 60 colos esőelőgép dupla gölyökkel, új szíjjattal eladó. Jovan Manó, Senta-Bogaraš. 79

Pincsi-kölvök eladó. Cim a kiadóban. 123

10 HP. 14 éves kifocátalan állapotban lévő. Első Magyar Gazdasági esőelőgarnitúra tutányosan eladó. Antaliy Mihály, Budisava, Bačka. 109

Három szobából álló ház, nagy kerttel, azonnal beköltözhető, eladó. Cara Lazara 52. Éricezni lehet reggel 7-8 között. 47

KÜLÖNFÉLE

E hó 1-én pénztárcám eltűnt. Benne Tana Jolity és Szóka Katvanszka nevekkel aláírva, mely a mai naptól érvénytelenül vált. Tana Jolity és Szóka Katvanszka. 176

Butorozott szoba magányos nőnél közel a beltérhez kiadó. Cim a kiadóban. 174

Keresek 2 vagy 3 szobás lakást. Cimket a kiadóba kérek. 170

Üzletelviség, mely tródnak és raktárnak is alkalmas, kiadó. Voinovičeva ul. 5. az Aleksandrova ulca mellett. 135

Jóforgalmu hentes- és mészárosüzlet átadó. Cim a kiadóban. 10203

Elegáns három szoba, előszobával, konyhával, a város központjában felépés ellenében azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 110

Világos, száraz szuterén új állványokkal kiadó. Állványok külön is eladók. Cim a kiadóban. 65

Zongora, jókarban, eladó. Bővebbet Földes ruházlet. 87

KÉRJEN

CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA:
Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
NOVISAD

Üzlet: SUDAREVIČEVA ULICA 4 SZÁM.

Műhely: LIFKA MOZI UDVARÁN.

Egyszerű és modern butorok legelőcsőbban leszállított áron Erdélyi Antal lakberendezési vállalatjánál Subotica

SPITZER LAJOS

SZŐRMENAGYÁRUKHÁZÁBAN
SUBOTICA
NAGY
KIÁRUSÍTÁS
KEZDODIK
SZŐRMEÁRUKBAN
KABÁTOKBAN és BOÁKBAN

Alegelegánsabb férfi ruhák Ungár Ferencnél Subotica Cyril Metod-trg 5. alatt készülnek

A szerkesztésért felelős dr. FÜNYVÉL FERENC. Nyomatott a kiadónál ajdonos Minerva (ezelől Bácsmegyei Napló) Nyomda és Lankindó R-T. hörforgógépen Suboticán.